

'T

V O S S

KE

Maandblad
V/D UOSS vzw

VERANTW. UITG.:
DE CEULAERDE JAC.
TWEELINGENSTR. 82
2000 ANTWERPEN

JULI '83

't VOSSke Nr

Maandblad van de *V*rienden van het *O*penbaar *S*tads- en *S*treekvervoer, *V*ereniging Zonder *W*inst-
oogmerk, afgekort VOSS vzw.

Statuten verschenen in de bijlagen van het 'Belgisch Staatsblad' van 9 september 1982, onder num-
mer 10906/82.

Samenstelling van het bestuur:

Voorzitter:
De Ceulaerde Jac
Tweelingenstraat 82
2018 Antwerpen

03 / 285.26.77

Secretariaat:
Gys Mia
Tweelingenstraat 82
2018 Antwerpen

Onder voorzitter:
Poot Raymond
Mercatorstr 132/14
2018 Antwerpen

Penningmeester:
Jacobs Leo
Jan Van Musenel. 15
2960 Muizen

Het verenigingsjaar loopt van 1 april tot en met 31 maart.
De lidprijs bedraagt : 200 F (voor het hele gezin). Hiervoor ontvangt men elf maal per jaar
het maandblad.
Het lidgeld kan gestort worden op :

Bankrekening:
220-0493353-47
Op naam van
Gys Mia

Postrekening:
000-1417752-97
Op naam van
De Ceulaerde Jac

Losse nummers : 30 F

Alle door de leden ingezonden informatie valt onder de verantwoordelijkheid van de inzender.
Het bestuur heeft het recht ingezonden stukken in te korten of te wijzigen, zonder de essentie
hiervan te schaden.

=====

VANWEGE HET BESTUUR

U zult misschien wat verbaast opkijken als ge zo'n dik 't VOSSke
in uw brievenbus vindt, maar ter gelegenheid van ons nummer 25 had-
den we gedacht eens iets speciaals te doen. Ook omdat we zoveel
informatie toegestuurd kregen, waarvoor we natuurlijk onze corres-
pondenten van harte bedanken.

Het gaat echter geen gewoonte worden om elke maand zo'n lijvig blad
te maken (hiervoor ontbreekt mij de tijd en ook de klubkas kan dit
niet aan).

Het bestuur zou ook allen - welke nog niet zijn geweest - een aange-
name en zonnige vakantie willen wensen en hoopt u vanaf augustus
weer op de vergaderingen te kunnen begroeten.

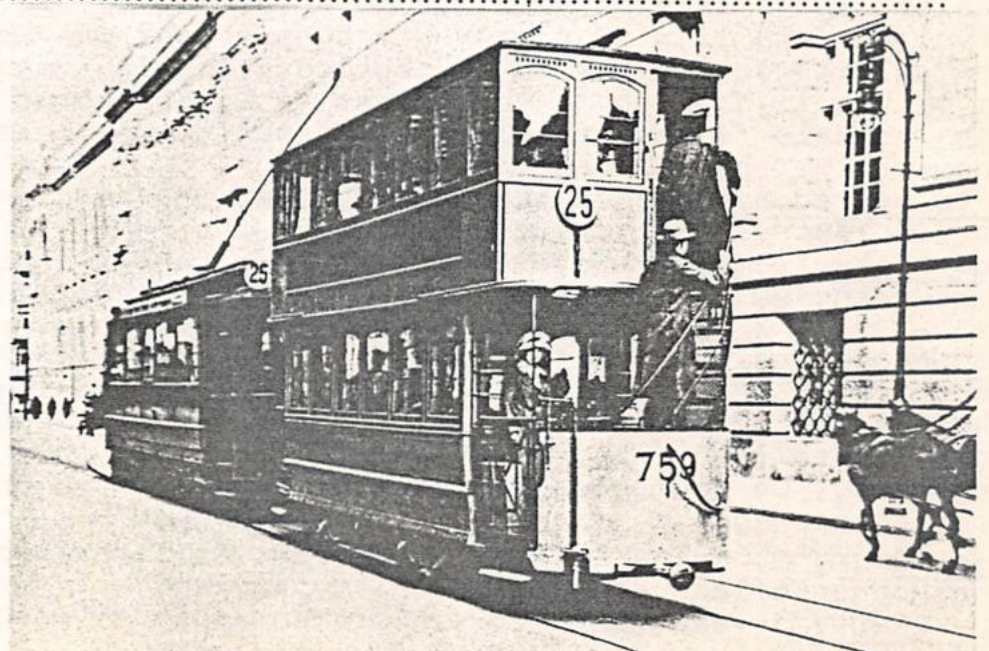
.....
In juli is de zaal niet beschikbaar en dus ook géén vergade-
ring !!!
.....

LIJN 25 in Berlijn

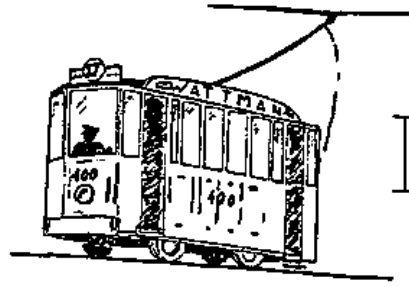
Een gewone motor-
wagen met een dub-
beldek-bijwagen
van de "Strassen-
bahn Lichterfelde"
omstreeks 1890.

Repro uit "Stras-
senbahn Magazin".

Verzameling Ar-
chief Wattman.

M I V '9

I N F O

MIVA

Installatie voor tramidentifikatie: Alle PCC's werden uitgerust met een installatie voor identifikatie. Momenteel wordt het gebruikt voor de aankondiging in de pre-metro en het 'infotram'systeem aan de Charlottalei. Later zal het ook voor verkeerslichtbeïnvloeding en wisselbediening worden gebruikt. Hiertoe werd op het instrumentenbord een opaalkleurige drukknop aangebracht welke oplicht als men in de invloedzone van een detector komt. Dit betekent dat men manueel bevelen kan uitvoeren voor de verkeerslichten, wissels enz. Het instellen van de apparatuur gebeurt door middel van de bedieningsdoos van de radiofonie, waar men voor het uitrijden in de loods de lijn en volgnummer dient in te stellen.

MW 4417 weer op straat: in de week van 16 - 19 mei was de oude motorwagen 4417 weer als 'leswagen' te zien.

Reiswegverandering buslijn 16: vanaf 30.5 (eerste vertrek) werd de reisweg van lijn 16, richting C ST, als volgt gewijzigd: vanaf Gemeenteplein in Mortsel via Antwerpsestraat, Guido Gezellelaan, Hendrik Conciencelaan, Dieseghemlei en verder normaal traject. In de H. Conciencelaan is een halte tegenover huisnr 1/3. Richting Mortsel is de route ongewijzigd.

Pandabeertje brengt dienst op L 11 in de war: op 11.5 wou een panda-beertje, van de Antwerpse diertuin, wel eens iets anders dan zijn eentonige kooi zien. Via laaghangende takken, in de 'mini-zoo', en de bomen van de diertuin belandde het in de Ommeganckstraat (in een boom) waar men via de brandweerladder het wou vangen. Hierdoor diende tramlijn 11 van 17u55 tot 18u39 te worden onderbroken.

Tramlijn 8 door de Gemeentestraat: ten gevolge van een grondverzakking in de Lange Leemstraat werd lijn 8 van 14.6 (9.00u) tot 15.6 (14u46) omgeleid langs lijn 11 vanaf de Borsbeekbrug tot de Fr. Rooseveltpl., vervolgens via lijn 12 naar de Nationale Bank waar hij over de wissel naar de Leopoldplaats reed. Richting Eksterlaar nam hij de Frankrijk-lei om via lijn 12 en 11 terug naar de Borsbeekbrug te bollen, en dan zijn normale reisweg te volgen. Tussen de Nationale Bank en Borsbeekbrug werd met bussen gependeld.

Af te voeren bussen: de bussen 552, 554, 556, 557 en 556 zullen eerlang voor schroot verkocht worden.

Rood/witte trams en bussen: verlieten de centrale werkplaats in de nieuwe kleuren: 2076 (met Scharfenbergkoppelingen) op 29.4 / 2115 - 10.5 / 2116 - 19.5 / 2003 - 3.6 / 2004 - 14.6 en bus nr 600 op 18.5.

Reiswegaanpassing buslijnen 19/20: Miva heeft van Brussel opdracht gekregen om in Beurne de noord-zuidverbinding, met lijn 19 en 20, af te schaffen. Sinds 26.6 rijdt lijn 19 als volgt in Deurne: de Villegasplein, Eksterlaar, Wenigerstr., Sprinkhaanstr., Aug. van Putlei, Groeningestr., De Robianostr., Borsbeeksteenweg, Drakenhoflaan en verder normale reisweg.

Lijn 20: A. Schneiderl., ter Heydelaan, Gallifortlei, Jan Welterslaan, Bisschoppenhoflaan en verder zoals voordien.

ZOO-FLANDRIA: reed weer met pinksteren en op 2e pinksterdag tussen het

Centraal Station en het 'Steen'. Deze pendellijn zal ook weer dagelijks te zien zijn van 1.7 tot en met 31.8. Er is een kleine verandering in de reisweg: richting Steenplein rijdt men nu vanaf het Astridplein via de Gemeenstestraat, Fr. Rooseveltplein, Kipdorpbrug en Jezusstraat naar de Meir inplaats van de De Keyserlei en de Leysstraat.

Heraanleg Antwerpsesteenweg en Kioskpl.: als alles meevalt zal men nog dit jaar starten met de heraanleg van de Kioskplaats te Hoboken. Men wil het eindpunt van de tramlijnen 2 en 4 verleggen naar het Broydenborgpark (achter de Lelieplaats). Op de Kioskplaats - die verkeersarm gaat worden - komt veel groen en zitbanken. Aan de Antwerpsesteenweg wil men in 1984 beginnen. Hier komt de tram in het midden op een bijzondere bedding, welke met gras zal bezaaid worden.

(vervolg blz 25/24)

PRE METRO

In de toekomst zal men voor elk station een ander team Antwerpse architecten aanduiden om alzo meer afwisseling te bekomen in de aankleding van de stations.

MIVB

Ombouw 7500-den naar 7700-den: de 7707 en 7751 zijn reeds op lijn 52 in dienst, gevolgd door de 7728 begin juni.

Laatste 7000-den op lijn 52: zondag 24.4 reden de laatste 7000-den (de zondagdienst) op lijn 52. Met de zomerdienst - vanaf 1 mei - komen er op zondag nu ook gelede wagens op deze lijn.

Nieuwe films: de laatste week van april kreeg lijn 90 zijn nieuwe films. Voor de 7700-den van lijn 52 gebeurde dit in de loop van juni (zie 't VOSSke 24/11).

7800-den op lijn 2: op tramlijn 2 kan men ook af en toe een wagen van het type 7800 zien rijden.

Personeelsverdeling bij de MIVB: op 28 febr. waren er 5.412 mensen bij de MIVB te werk gesteld - 4.161 (64,9%) franstaligen en 2.251 (35,1%) nederlandsstalig. De verdeling is als volgt: directie: 44 - 33, bedienden: 803 - 639, rijdend personeel: 2009 - 284 en arbeiders: 1305 - 1295.

Sloop 4000-den:

4006 voor 5.4	4024 achter 12.4	4024 voor 18.4
4010 " 6.4	4042 voor 13.4	4019 achter 19.4
4023 " 6.4	4042 achter 13.4	4007 " 20.4
4023 acht.7.4	4040 voor 14.4	4020 " 20.4
4007 voor11.4	4040 achter 14.4	4010 " 21.4
4006 ach.11.4	4019 voor 18.4	4020 voor 21.4

De 4032 werd geschilderd en naast de 9079 in de stelplaats Woluwe tentoon gesteld.

7500-den in ombouw: in de CW 7512 en 7519. De 7500 (prototype) zal niet worden omgebouwd en dus als enige uit de reeks 7500 met zijn oorspronkelijk nummer blijven rijden.

(Uit "Tram - 2000" nr 25).

Zelfbediening op lijn 52: op 1 juli zal deze lijn als 'zelfbediening' gaan rijden. Dit houdt in dat de reizigers zelf de deuren moeten openen en dat er dan nog enkel trams van het type 7700 op zullen rijden.

Zal tramlijn 93 verdwijnen?: de kans bestaat dat deze lijn nog dit jaar zal afgeschaft worden. Wacht niet te lang meer om dit op dia of foto vast te leggen!

Foto-tips: Lijn 93 / lijn 58 in de Stallestraat (wordt zeer in het kort wegens herprofilering voor enkele maanden verbust) / lijn 32 soms met een 7900.

(vervolg op blz 25/24).

25/4

MIVG

Trolleybussen: het is de bedoeling om twee prototypes, en bij vol-
doening later nog 18, gelede trolleybussen te bestellen. Deze zouden
op de lijnen 30/31 gaan rijden tussen Gentbrugge en het Gentse cen-
trum, en later tot Mariakerke. Men heeft reeds een terrein van 7800 m²
aangekocht, waarschijnlijk voor de bouw van een stelplaats. Nadat men
aan 4 konstruktors een offerteaanvraag had gericht. Werd besloten
bij VAN HOOL/ACEC te bestellen.

Nieuw dak op werkhuizen: einde april begon men van de, uit 1903 date-
rende, werkhuizen de daken te vernieuwen. Het worden echter nu plat-
te daken.

PCC 25 met afwijkende vloerbedekking: op 29.4 verliet deze wagen met
een effen vloerbedekking (te vergelijken met schuurpapier) de centra-
le werkplaats. Hij kreeg ook de reeds eerder beschreven bumper van
PCC 27.

Verlenging tramlijn 1 naar Evergem: op 2.5 startte de werken voor de
verlenging van lijn 1 tussen Wondelgem en Evergem (bouw van een brug
en leggen van rails tot de Industriebaan). De 30ste diende deze wer-
ken, wegens faling van de aannemer, reeds weer gestaakt te worden.

Reklame op PCC's: de MIVG is begin mei gestart met het 'ontsieren'
van hun trams door grote reclame op de flanken. Het betreft alumin-
ium borden waar men de publiciteit kan op kleven.

NMVB

ANTWERPEN

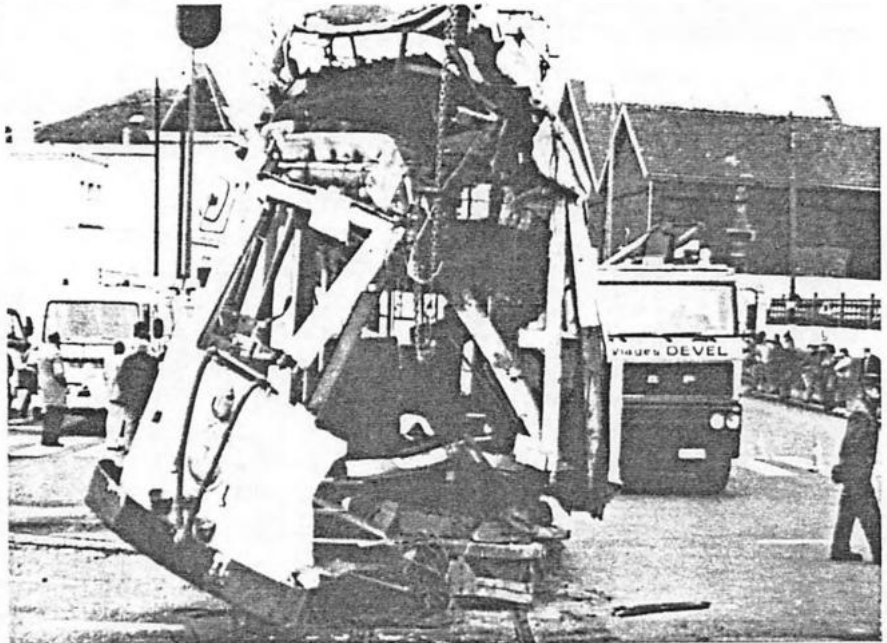
Gelede bussen: de groep Antwerpen heeft aan de centrale directie te
Brussel 20 gelede bussen gevraagd voor de lijn Antwerpen - Turnhout.
Voor de sneldienst op deze lijn hoopt men ook, tegen 3.6.'84, vijf
bussen met meer zitplaatsen te kunnen krijgen.

HENEGOUWEN (Charleroi) / Foto: Archief Wattman/Negatief: BELGA \

Zware aanrijding: Op
maandag 25.4 (omstreeks
8u15) deed zich op het
kruispunt "Marie-la-
Guerre", te Chapelle -
Lez - Herlaimont, een
spectaculair ongeval
voor.

De MW 9090 (ex Brussel)
van lijn 80, richting
Maurage, kwam er in aan-
rijding met een zware
vrachtwagen. Van de
tram werd heel de kop
afgerukt.

Als bij wonder vieler er
geen doden. Er waren
wel 13 gewonden, waarvan
de trambestuurder en een
reiziger welke op het

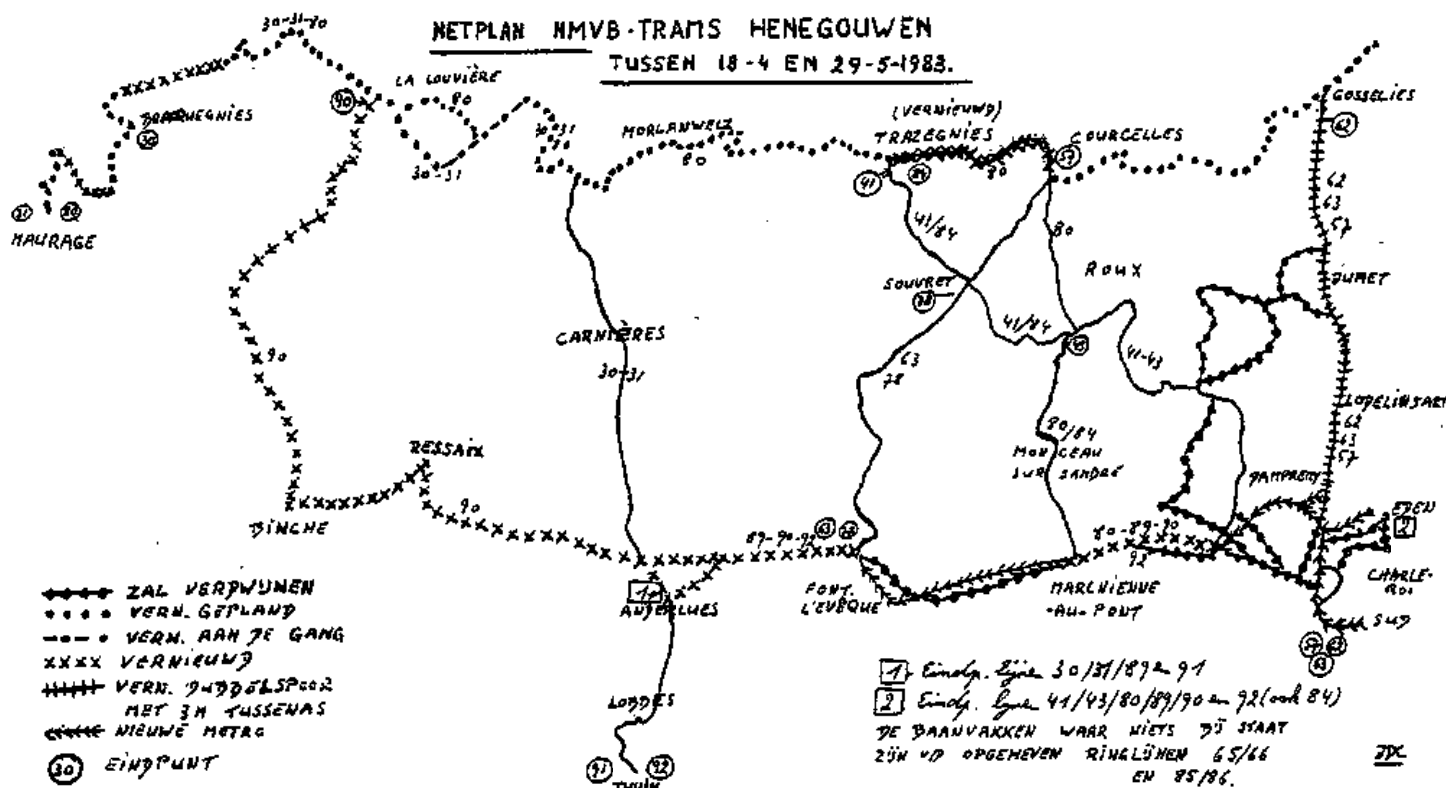
voorbalkon stond zwaar gekwetst werden. Lange tijd was op lijn 80 het
tramverkeer hevig in de war.

Beschadigde 6139: staat in Jumet met een gele plastic afgedekt en van
zijn panto ontdaan. De 6139 liep verleden jaar zware schade op.

Levering 6100-den: de 6143 en 6118 waren eind april in Charl. De 6134
kwam op 19.5 / 6110 op 25.5 en de 6133 op 8.6.

Veranderingen in Charleroi

Wegens het in dienst komen van een nieuw stuk 'lichte metro' ontstond een hele ommezwaai in het tramverkeer in Charleroi.

Wat vooraf ging:

Omstreeks "Onze Heer Hemelvaart-dag" begon men met de testritten en scholing van het personeel op het nieuwe gedeelte. Zo reed de S-J nr 9180 op 11.5 - naar verluidt - voor het eerst door de stations "Beaux-Arts" en "Dampremy", en op 13.5 zag men de MW's 9152, 9176 en 9159.

27 mei:

Lijn 80: wegens spoorwerken in Trazegnies reden er geen bijwagens meer op lijn 80 (de laatsten deden dienst op 26 mei). Tussen Trazegnies en Chapelle was de lijn onderbroken, waardoor men geen bw's kon inzetten.

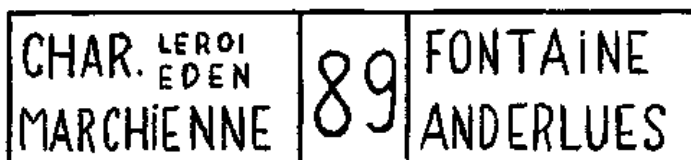
Lijn 84: welke enkel 's morgens van (omstr 7u30) Trazegnies naar Eden (8u10) reed, was wel in dienst maar reed met L 80 op de film. Naar verluidt zou er op het type wagens ('S' met snor) géén lijn 84 op de film voorkomen.

Lijn 89: die reeds een paar jaar met witte film en een plaatje aan de voorruit met '89' rijdt, zag ik op 27.5 (MW 9180) met een film 89. Lila/bruin met witte tekst.

Tussen La Louvière en Anderlues kon men die dag ook een lijn 89 zien rijden (normaal komt deze niet in La Louvière), maar dan met de nieuwe lijnkleuren. Het waren de nieuwe wagens nrs 6116 en 6140 welke op de voorste en achterste film lijn 89 hadden staan, op de zijfilm stond lijn 90.

Het verdraaien van de film op de nieuwe trams is niet mogelijk (het mechanisme werkt niet).

Lijn 90: de type 'S' wagens reden maar van "Eden" tot Anderlues, daar diende men over te stappen op de 6100-den. Deze reden ofwel

met lijnaanduiding '89' of zelfs zonder filmen. Er was maar één met de juiste reiswegaanduiding (MW 6142).

Lijn 91/92: volgens het boekje zou er op woensdag en vrijdag om 13u 19 in Lobbes een kruising met een 91 (Thuin - Anderlues) en lijn 92 (Eden - Thuin) moeten te zien zijn, maar de 91 reed niet op 27 mei.

28 mei '83

Lijn 62/63: werd die dag uitsluitend bediend met wagens type 'S-Jumet' (omgebouwde type S wagens). Vanaf die dag rijden er geen BN-trams meer op lijn 62 (dit was maar als proef).

Lijn 80: reed die dag voor het laatst met gewone type 'S' motorwagens (dus zonder snor en niet geschikt voor de metro).

Lijn 92: zag men voor het laatst in dienst, vanaf 29.5 zou er geen rechtstreekse verbinding meer zijn tussen Charleroi en Thuin.

Laatste trams (buiten lijn 41) op Eden: lijn 92 - 19u56 / L 80 - 20u21 L 89 - 20u26 en om 20u32 lijn 41, maar deze reed nog tot 11.6 naar Eden. Normaal zou er om 20u56 nog een 92 en om 21u56 een 89 moeten zijn geweest, maar men was reeds aan de spooraansluitingen begonnen waardoor deze twee vertrekken door een bus werden gedaan.

29 mei

Nieuwe stations in gebruik: vanaf het eerste vertrek werd door de stations "Beaux Arts", "Piges" en "Dampremy" gereden, waardoor men nu over 9 stations beschikt.

In "Charleroi Sud" komen vanaf die dag de lijnen: 57, 59, 62, 63, 80 en 90. De lijnen 80 en 90 komen in het weekeinde en op feestdagen niet tot 'Sud' (ook niet in juli/augustus). Op de 89 en 90 rijden nieuwe trams, type BN.

Er verschenen ook drie nieuwe lijncijfers :
59, 91 en 93.

Lijn 59 zal van station "Sud" naar "Beaux Arts" rijden (dit zijn 4 haltes, dus zeker ook niet veel te zien zijn)

Lijn 91: van Thuin tot Anderlues.

Lijn 93: 's morgens heel vroeg van Anderlues naar La Louvière (zie bijgevoegde folder).

Laatste dag L 41 naar
----- Eden

Op 11 juni reden de laatste trams van lijn 41 ook naar eindpunt Charleroi Eden.

Het waren de MW's 9172 en 9173. De allerlaatste tram welke aan Eden vertrok was de 9172 omstreeks 21u10.

De 10e juni lag er nog geen enkel spoor voor de nieuwe aansluiting van L 41 in Dampremy om de metro in

NIEUWE LIJNFILM VOOR DE
----- BN-WAGENS

D E P O T			
S P E C I A L			Rood met witte tekst
CHARLEROI SUD	62	GOSSELIES CALVAIRE	Rood/ witte tekst
CHARLEROI BEAUX ARTS	89	ANDERLUES JONCTION	Groen/ witte tekst
CHARLEROI BEAUX ARTS SUD	90	ANDERLUES LA LOUVIERE	Bruin/ witte tekst
ANDERLUES	93	LA LOUVIERE	Bruin/ witte tekst
BEAUX ARTS	59	SUD	Geel/ zwarte tekst

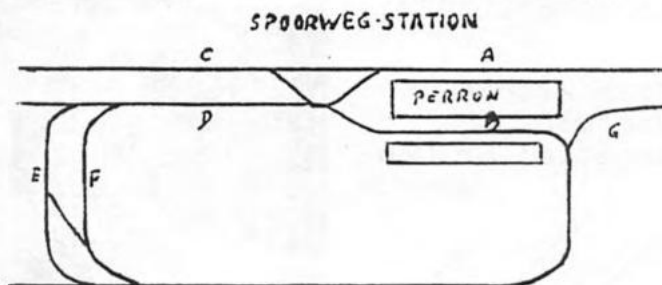
Behalve lijn 59 hebben ze allen zwarte cijfers op een wit veld.
Lijn 59 geel op zwarte achtergrond

te rijden. 's Morgens (11.6) rond 9 à 10 uur is men daar pas mee begonnen. Eerst werd richting Trazegnies aangesloten, zodat de trams op enkel spoor reden. Nadat omstreeks 21 uur de laatste wagen voorbij was kon men ook richting Charleroi aansluiten. Daardoor kan sinds 12 juni ook lijn 41 naar "Charleroi - Sud" bollen.

Station "Charleroi-Sud"

Alle trams komen binnen over A/D
-L 80 en 41 nemen hun eindp. op E, na eerst op A het volk te hebben laten uitstappen. Vervolgens rijden ze naar B en via D, F en G weer weg.

- L 63 en 57 hebben hun eindpunt op B, ze rijden over D en F rond de plein en wachten aan B om dan over D, F en G Charleroi-Sud te verlaten.
- De BN's (6100-den) wachten op C hun tijd af, rijden weer achteruit naar A en dan via D, F en G weer weg.
- L 90 neemt zijn eindpunt aan A en rijdt langs D, F en G naar La Louvière.

Lijn 62 eindpunt Gosselies: tijdens de weekeinden rijden de trams van lijn 62, over de sporen van ex lijn 60, door tot het stelplaatsje van Gosselies Faubourgs om daar hun eindpunt te nemen. In de week is het eindpunt aan het Albert I plein.

Lijn 92/MW
9156 en lijn
84/MW 9058 aan
"Viaduct", rij-
dende naar
"Eden", op 16
mei 1983.

Foto: Archief
Wattman.
Negatief: De
Ceulaerde J.

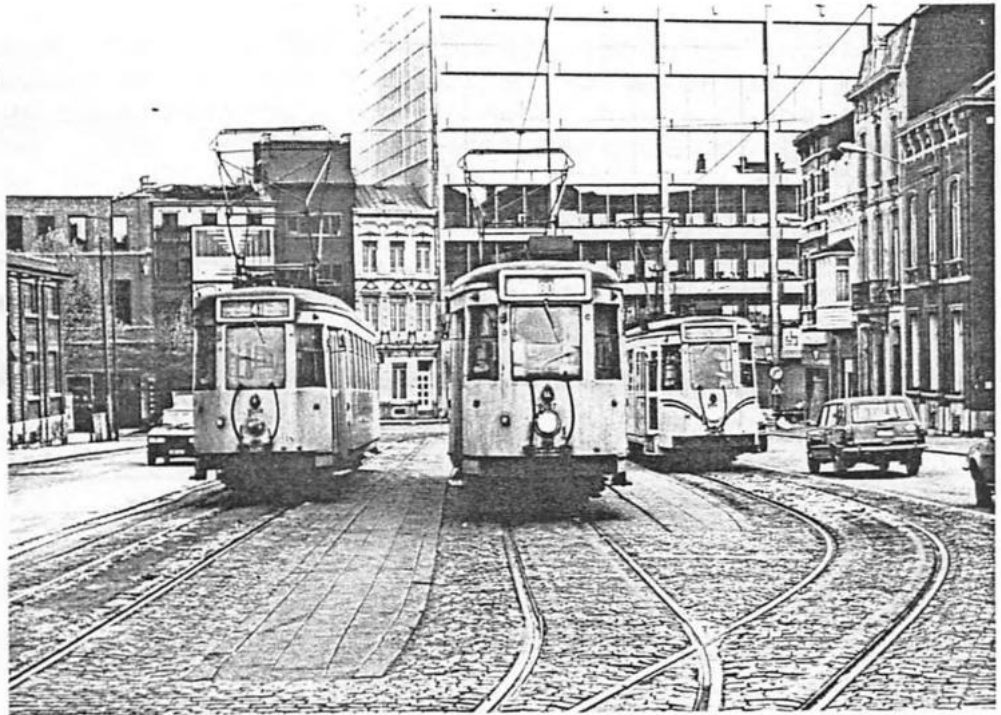
MW 9283 naar Asvi: MW type 'N' nr 9283 (ex Brussel nr 10.480) is voor de Asvi gereserveerd. Als alles naar wens is verlopen zou hij op 6 juni van Jumet naar Thuillies overgebracht zijn.

Type 'S' wagens buiten dienst: de MW's 9080 en 9086 zijn buiten dienst gesteld.

Laatste bijwagen in België: volgens de nieuwe dienstregeling blijft op lijn 30 de bijwagen rijden: 's morgens vanuit de loods La Louvière (6u13) naar Anderlues (7.00). Dan naar Bracquegnies waar hij omstreeks 8u15 wordt afgekoppeld. 's Namiddags koppelt men hem om 15u23 weer aan en rijdt naar Anderlues. Vertrek 16u44 voor Bracquegnies en vervolgens naar loods La Louvière terug.

Lijn41/MW 9059,
 lijn80/MW 9067 en
 lijn92/MW 9154
 aan eindpunt
 "Charleroi Eden"
 op 15 mei 1983.

Foto Archief
 Wattman.
 Negatief De Ceu-
 laerde.

NMVB - KUST

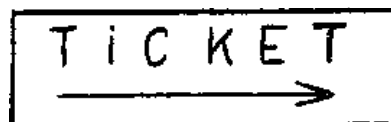
Stonden op 15.5 klaar voor sloop aan de Brandariskaai te Oostende:
 Op spoor 1: 9534 / op spoor 2: 9532, 9022, 9007, 9465 / spoor 3:
 9115 en 9454 (de laatste was men toen aan het afbreken).
 Levensloop BW's type 'N':

Nr	Oud nr	geschiedenis na gewone dienst aan de kust
9445	19.693	Vermoedelijk in april/mei '83 gesloopt
9446	19.694	DINI
9447	19.695	In april '81 gesloopt
9448	19.696	In juni '82 "
9449	19.697	Verm. apr/mei 83 "
9450	19.698	?
9451	19.699	In juli '82 gesloopt
9452	19.700	In apr/mei 81 "
9453	19.701	In april 81 "
9454	19.702	In mei 83 "
9455	19.703	In mei 81 "
9456	19.704	In mei/juni 82 "
9457	19.705	?
9458	19.706	DINI
9459	19.707	In juli 82 gesloopt
9460	19.708	In juni 82 "
9461	19.709	DINI
9462	19.710	In juli 82 gesloopt
9463	19.711	In mei 81 "
9464	19.712	In mei 83 "
9465	19.713	Op 15.5.83 aan Brandariskaai voor sloop
9516	19.533	Voorbehouden voor TTA
9517	19.534	Op 15.5.83 in stelplaats van Knokke
9518	19.537	DINI
9519	19.538	TTA
9520	19.656	TTO 9944
9521	19.660	DINI
9522	19.664	In mei/juni 82 gesloopt
9523	19.666	DINI
9524	19.668	Op 15.5.83 in Oostende stelplaats / naar Weg & Werken
9525	19.669	TTA
9526	19.673	Amutra (Kalken)

9527 19.674 Zou vermoedelijk tot cabine (stp Oostende zijn
ongebouwd.
9528 19.675 Naar Weg & Werken
9529 19.679 DINI
9530 19.685 TTO 19211
9531 19.688 Asvi
9532 19.689 Op 15.5.83 aan Brandariskaai / naar Knokke
9533 19.691 In nov/dec 81 gesloopt
9534 19.692 Op 15.5.83 aan Brandariskaai
9535 -- heeft niet bestaan
9536 19.541 Einde jan 83 gesloopt - onderstel Weg & Werken
9537 19.542 TTA
9538 19.544 Op 15.5.83 in Knokke stelplaats
9539 19.545 Idem
9540 19.547 Idem
9541 19.548 Op 3.4.83 in Oostende stelplaats / naar Weg & W.

Nieuwe zelfklevers op de trams

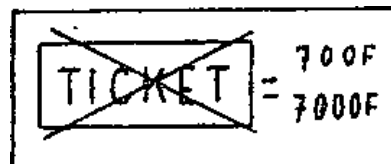
Buiten op het rijtuig :
blauwe kader, rode letters en pijl
op witte achtergrond.

Binnen in het ruittuig:
witte achtergrond met rode letters,
geen kader.

Witte achtergrond met blauwe kader
woord TICKET = blauw
X 700 / 7000F = rood

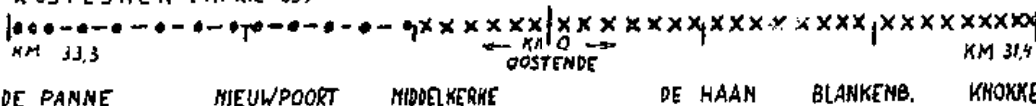
(Verv.
blz 25)

MMVB MODERNISERING

Zowel in Henegouwen (zie tekening blz 25/5) als aan de kust worden
de rails en de bovenleiding vernieuwd.

MODERNISERING
VAN DE
KUSTLUNEN (APRIL '83)

VERNIEUW GEDEELTE XXXXX
VERN. AAN GANG 0-0-0
VERN. VOORZIEN 0 0 0

Spoorwerken: in de straten worden rails van 50 in plaats van 40 kg
per strekkende meter aangelegd. Het gewicht van de veldsporen
(vignoleprofiel) kwam van 32 op 50 kg per lopende meter. Van de
dwarsliggers, welke 33% groter zijn dan de oude om de verhoging
van de asbelasting op te vangen, worden er 25 per 10m - in rechte
lijn en 30 in bogen - gelegd.

Bovenleiding: vroeger gebruikte men één rijdraad en één spankabel,
waarvoor de koperdoorsnede (per spoor) tussen de 80 en de 160mm²
bedroeg. Nu past men de kettingophanging toe met één rijdraad en
twee spankabels van 120mm². Op de eigen bedding aan de kust werden
de polen axiaal geplaatst, met schuine armen, en in Henegouwen
staan ze zijdelings. Voor de steden verkoos men dwarsophanging.

Onderstations: al de onderstations welke uit één groep tranfo-ge-
lijkrichters bestaan kregen er een tweede groep bij. Er werden
eveneens 12 verplaatsbare onderstations aangekocht, om de oude te
versterken. Aan de kust verhoogde de nominale stroomsterkte van
16.000 A (8 groepen) naar 38.000 A (19 groepen). In Henegouwen
kwam deze van 8.500A (7 groepen) op 20.000 A (met 14 groepen).
Aan de kust zouden, behalve in sommige gemeenten zoals De Panne
dit jaar de moderniseringswerken moeten klaar zijn.

Voor Henegouwen - met zijn ± 160 km spoor - verkoos men in twee

fazen te werken:

- a) Zuid-as: van La Louvière naar Charleroi, via Dinche, Anderlues en Fontaine-l'Évêque. Deze as van 36,5km, met 27,5 km normaal net en 9 km op lichte metrobedding kwam in mei met geheel nieuw materieel in dienst.

- b) Noord-as: ook van La Louvière naar Charleroi (40 km), maar langs Morlanwelz, Trazegnies, Courcelles en Gosselies. Deze as is reeds voor ongeveer 10 km gereed.

(Uit "Onze Buurtspoorwegen" nr 223 van maart '83)

STIL (Luik, waar het momenteel alles behalve stil is)

Op 20.5 werd in Luik de nieuwe busgarage "Robermont" in gebruik genomen. De werken hiervoor begonnen op 2.4.'79 en zouden in december '82 klaar zijn, maar door tal van onvoorziene omstandigheden werd het pas mei '83.

Het betreft een complex van meer dan 11 hectare, waarvan : 20.016m² gebouwen, 33.000m² parking voor bussen en 12.500m² werkhuizen.

NEDERLAND

GVBA (Amsterdam)

Weer brandstichting in tram: aan het eindpunt van lijn 1 (Dijkgraafplein) brandde het achterste gedeelte van de MW 857 uit wegens brandstichting.

Nieuwe bussen: de eerste wagen (nr 253) van de "tweede generatie" standaardbussen werd op 11 mei geleverd. Ze zijn van het type DAF SB 201/Hainje O., met een capaciteit van: 32 zit- en 56 staanplaatsen. Eerst wordt de reeks 253-257 geleverd en dan volgt de bestelling van 1983.

Haltesignalering: komt op het Surinameplein en Leidseplein. Het bevat 5 lampen naast elkaar met de volgende betekenis: lamp 1 brandt = tram is 2 min te vroeg; lamp 2 = tram is 1' te vroeg; 1 en 2 = 3' of meer te vroeg; lamp 4 = tram is 1' te laat; lamp 5 = 2' te laat, en als lamp 4 en 5 samen aan zijn weet men dat de tram 3' of meer te laat is.

(Het Openbaar Vervoer nr 300)

Ontsporing in metro: door een ontspoord metrostel lag van 27 tot 30 april het metroverkeer tussen het C ST en het Weesperplein stil. Vermoedelijk ten gevolge een technische storing aan een wissel, ontspoorde - vlak voor het C ST - drie van de zes wagens van een metrostel.

Vetag-wisselbediening: bij Philips werd - voor 1,3 miljoen gulden - een order geplaatst voor Vetag-wisselbedieningsapparatuur. Momenteel worden de wissels nog via de bovenleiding bediend. Dit is nogal onderhoudsgevoelig en vertraagt de normale rijnsnelheid. De nieuwe apparatuur zal door de groep "Openb. Vervoerssystemen van Philips Telecommunicatie en Informatiesyst. B.V." geleverd worden. VETAG staat voor VEHICLE TAGging en is een systeem van tramidentificatie.

Op de trams worden zendertjes geplaatst welke een signaal uitzenden. Deze wordt opgevangen door detectielussen welke ze doorgeven aan bepaalde apparaten langs de baan die de wissels in de juiste stand brengen. In totaal gaat men 85 wissels hiermee uitrusten. (Uit "Philips Koerier" van 17.3.'83).

Museumtramlijn: de lijn werd van de Kalfjeslaan tot Amstelveen verlengd, waardoor een rit nu 30 min duurt en 5,8km lang is. Van 3.4 t/m 30.10 rijdt men op zon- en feestdagen om de 20 min (tussen 10 en 18 uur). Tussen 4.6 en 4.9 kan men ook (12 tot 18u) 's zaterdags met de museumtrams rijden.

Streepjescodes op trams: dit bleek een 1 april grap te zijn.

Opening NS-station "Sloterdijk-Noord": vanaf 29.5 is dit station in gebruik. Hierdoor had voor de buslijnen 36, 40, 42, 68 en nachtbus 71 de volgende wijzigingen plaats:

Lijn 36: (Muiderpootstation-Hoofddorppl.) - jarenlang A'dams langste buslijn - werd ingekort tot het gedeelte Zanne Buiksloot/Hoofddorpplein en komt langs Sloterdijk-Noord en Zuid.

Lijn 40: (Industrielij) welke vanuit Sloterdijk-Zuid het westelijk havengebied, ten oosten van de "Westhaven" bedient, rijdt nu ook via het nieuwe station.

Lijn 42: van Mercatorpl voorbij Sloterdijk-Zuid, door het havengebied ten westen van de "Westhaven", komt ook aan Sloterdijk-Noord.

Lijn 68: kreeg haar beginpunt aan het nieuwe station.

Nachtbuslijn 71: (Indischè: Buurt - St. Sloterdijk) doet nu ook het station Sloterdijk-Noord aan op een paar ochtendritten.

Wijzigingen in ander buslijnen: ook op 29.5 is er - wat de buslijnen betreft - in Amsterdam-Zuidoost heel wat veranderd. Het net werd ingrijpend gewijzigd: lijnen kregen een nieuwe reisweg of werden zelfs afgeschaft en door nieuwe vervangen.

Opgeheven werden: 41E, 44, 50, 51, 53 en 148. Nieuwe buslijnen: 60, 61, 62 en 175. Kregen een andere route: 46, 59, 120, 125, 153 en 174.

De opgeheven lijnen werden door andere vervangen, bv ringlijn 50/51: de doorgaande lijnen 60, 61, 62, 120 en 126 namen elk een deel van de reisweg voor hun rekening. Uitzondering zijn de vakken Holterbergweg (lijn 148 en 153) en Gooiseweg (L 50) waar geen bussen meer komen.

Netboekjes voor blinden en slechtzienden: half mei verschenen speciale netboekjes voor visueel gehandicapten. Ze ontstonden door samenwerking tussen de GVBA, de "Nederl. Verenig. v. Blinden en Slechtzienden" en de "Studie- en Vakbibliotheek voor visueel en anderszins gehandicapten".

Het bevat een volledige informatie over de tram- en metrolijnen in Amsterdam. Van elke lijn staat de reisweg globaal beschreven, met vermelding van alle halte-namen en ook of men daar kan overstappen. De zone-informatie werd ook niet vergeten.

Er zijn drie uitgaven: grootletterdruk, braille en zelfs cassette. De prijs is 2,50 gulden per stuk.

Voor de buslijnen verwacht men een gelijkaardig werkje tegen september 1983.

(Uit "GV3-Nieuws").

HTM

Geverfde passagiers: op 21 april (omstr. 18u40) ontstond op PCC 1325, van lijn 9 t.h.v. de Leggelostraat, grote paniek toen een vrouw (onder invloed van drugs) met een spuitbus de reizigers in de verf wou zetten. Ook de politie kon er niet mee lachen en de 'dame' werd ingerekend.

Sloop 1100-den: eind april/begin mei werd de eerste PCC uit de reeks 1101-1200 gesloopt. Het was de 1184, gevolgd door de 1171 op 26.5. Vervolgens kwamen aan de beurt: 1149 - 2.6; 1179 - 9.6 en de 1136 op 22 juni. De volgende op de 'zwarte lijst' zijn: 1143, 1144, 1169 en 1189.

Levering 3000-den: de 3065 kwam op 11.5 in Den Haag toe, gevolgd door eerste wagens van de reeks 3066-3100: 3066 - 18.5; 3067 - 1.6 en de 3068 op 22 juni.

Verhuis "Weg en Gebouwen": op 1.5 verhuisde - na 74 jaar in de Lijsterbesstraat te zijn geweest - de dienst "Weg en Gebouwen" naar de nieuwe loods "Zichtenburg".

25/12

RET

Levering ZGT's: 731 - 4.3 / 732 - 18.3 en de 733 (als voorlopige laatste) op 8 april.

Koppeling ZGT's: de 732 en de 733 zijn van koppelingen voorzien. De 732 heeft aan de voorkant een Scharfenbergkoppeling en aan de achterzijde een B.S.I. Bij de 733 is dit andersom. Hierdoor kan men de twee types testen.

Al de reeds geleverde ZGT's zijn zodanig gebouwd dat men zeer gemakkelijk een koppeling kan aanbrengen (bij de volgende 17 wagens is deze voorziening niet aanwezig).

Bij de RET was het tot op heden niet tegestaan om, in geval van gekoppeld rijden, de twee panto's te gebruiken. Dit in verband met de wissels, welke nog via de bovenleiding worden bediend.

Tijdens de proefritten met de 732 en 733 zakt de 2e panto bij bediening van de wissels. Na de wisselpassage kan men door middel van een drukknop deze weer tegen de draad zetten.

Kinderziekten bij ZGT's: heeft men nog steeds niet kunnen verhelpen. Begin mei stonden niet minder dan 23 van de 33 wagens buiten dienst. Hierdoor heeft men besloten om toch maar 2 Allan-stellen in reserve te houden, waardoor men misschien later deze 'oudjes' nog wel eens in actie kan zien (dus is het mogelijk dat de afscheiderit van 9 juli toch niet definitief is).

Motorwagen 2520: kreeg op 22.3 (dag van ons bezoek) verwarming en reed op 6, 9 en 10 mei instruktieritten.

Kleine Schindlers: zijn allen buiten dienst gesteld, maar mogen niet worden afgevoerd. Enkel de MW 14 rijdt nog voor scholing.

Gelede Schindlers: hiervan zijn nog 9 (van de 14) regelmatig in dienst. Het zijn 231 t/m 233, 239, 240 en 242 en 244.

Bouw metro naar Spijkenisse: in de vroege uurtjes van 13.5 is het eerste tunnelstuk, voor het metrotraject Hoogvliet-Spijkenisse, in de Oude Maas afgezonken. Vier sleepboten en een duwboot brachten het terplaatse. Twee weken later volgde het tweede stuk metrotunnel. Daarna zal er elke week een element zinken tot ze alle zes op hun plaats liggen. Het viadukt in Spijkenisse is reeds klaar, men bouwt er momenteel aan drie stations: Heemraadlaan, Spijkenisse Centrum en De Akkers. Als over twee jaar de lijn gereed is bestaat er weer een goede railverbinding tussen Rotterdam-Centrum en Spijkenisse. In laatstgenoemde gemeente verdween 20 jaar geleden de RTM-tram.

Ombouw 300-en 500-den: MW 609 kreeg de C-bak van MW 304.

De 1601 kreeg van achter een schuifruit voor het achteruitrijden in de Spanjaardstraat te vergemakkelijken. In totaal zullen er 13 wagens uit de reeks 1600 en ook de MW 606 hiermee uitgerust worden. 600-den die niet worden omgebouwd: 606, 608, 620, 622, 623, 627, 630, 631 en 632.

ZGT naar R'dam-Zuid: de wagens 710 tot 723 zullen, voor lijn 2, naar de andere Maasoever verhuizen. Op 14.4 was dit reeds het geval met de 713 (als eerste). De proefritten werden in de nacht van 21 op 22 april (in alle stilte) gehouden. Vanaf 19.5 reed men regelmatig instuktieritten voor het personeel.

Sneltram: op 27.5 zou, door de minister van Verkeer en Waterstaat, officieel de sneltramlijn geopend^{worden}. Een dag later werd er 'open huis' gehouden en gratis gereden. De eigenlijke dienst startte op maandag 30 mei '83.

Op 28.5 - tijdens de open-deur-dag - was er, niet tegenstaande het bar slechte weer, een enorme belangstelling. Er gebeurden spijtig genoeg ook enkele ongevallen, zo sukkelde in station Alexander een meisje onder de tram en ergens anders kwam een bromfietser met de tram in aanrijding.

*Maar wegens staking bij de RET kon dit niet doorgaan.

UTRECHT

Er is kans dat de tramreeks 5001-5027 nog tot 5032 zal uitgebreid worden.

Momenteel rijdt men dagelijks proefritten met 4 à 5 tramstellen. Met de 5009 gebeurde helaas reeds een ongeval, doordat kinderen stenen op de sporen hadden gelegd. Hierdoor ontspoorde de tram met als gevolg: behoorlijke schade aan het voertuig, een bovenleidingsmast omver en over ongeveer 60 meter de rijdraad naar beneden (de kinderen konden wel gepakt worden, waardoor de ouder waarsch. voor de kosten kunnen opdraaiën). Het proeftraject loopt vanaf de meubelfabriek "Van der Meer" - dat is een stukje in Utrecht - tot aan het eindpunt "Nieuwegein-Zuid". Bij "Van der Meer" ligt een overloopwissel. Men rijdt over de brug van het Amsterdam-Rijnkanaal, van daar uit kan men rechts de stelplaats van de sneltram en de bussen zien.

In het centrum van Nieuwegein bevindt zich ook een overloopwissel. Een eindje verderop is er de splitsing naar IJsselstein, maar dat gedeelte zal pas in 1985 in dienst komen. Het gedeelte Nieuwegein-Zuid zal, als alles mee zit, op 15 dec '83 geopend worden, en een stukje (2 haltes) van de zijtak naar IJsselstein. Tevens zal bij die splitsing een van de Utrechtse ziekenhuizen komen, nl het St Antonius Ziekenhuis. Hier zullen ook tramstellen kunnen opgesteld worden.

Aan de "Paul Krugerbrug" zijn nu ook de werken volop aan de gang. Deze brug heeft veel vertraging aan de werken veroorzaakt omdat men moeilijk kon beslissen wat het nu zou worden, een beweegbare of een vaste brug. Het wordt een vaste brug. Als er geen onverwachte hindernissen opduiken zouden eind augustus de rails kunnen worden gelegd, dan kan op het hele traject worden proefgereden.

Bij "Holiday Inn" (ongev. 500m van eindp. C.ST.) komt ook een overloopwissel. Nabij het C.ST. is men nog hard aan het werken, met o. a. het aanleggen van een halte. In de Leidse Veer-tunnel had men de handen vol met het leggen van de tramsporen, daar heeft men alles bij elkaar ongeveer een jaar gewerkt. Het traject is nu klaar tot de Paul Krugerbrug. Aan het Centraal Station liggen alle rails, wissels en kruiswissels reeds op hun plaats.

Door W.V.D. Utrecht.

Levering nieuwe trams: 5017 - 19.3 / 5018 - 9.4 / 5019 - 23.4 en de 5020 kwam op 13 mei in Utrecht aan. * De 5022 bracht men op 11 juni.

HOGERE BOETE VOOR ZWARTRIJDEN

De vrouwelijke minister van "Verkeer en Waterstaat", Smit - Kroes, zou graag in Nederland de boetes voor zwart-en grijsrijden verhogen. Momenteel dient een zwartrijden 25 gulden te betalen, de minister zou dit op 40 gulden willen brengen.

DUITSLAND

HAMBURG

Voor 1983 heeft de HMB een investering van 85,1 miljoen DM goedgekeurd. Het wordt als volgt verdeeld: U-Bahn 60,1 milj, Omnibus 16,2, Alsterschepen 0,9 en voor dienstlokalen 7,9 milj DM.

De U-Bahn investeert in:

- Inbouw voor beveiliging van deuren, zodat deze enkel bij stilstand van de wagen kunnen geopend worden. De wagens van het type DT 2 en DT 3 welke nog niet zijn omgebouwd, worden hiervan voorzien.
- Verlenging van lijn U2 naar "Niendorf Markt". Hier wordt verder gebouwd en ook signalen en informatie apparatuur aangebracht.
- Versteving van bruggen en viaducten.

* de 5021 op 21.5

- Vernieuwing van ongeveer 4600m rails en 8 wissels.
- Bouw van de centrale werkplaats "Schlump" (in het Nederlands 'smurf').
- Nadat in 1982 het schakelhuis aan de halte "Mundsburg", welke als monument geklasseerd is, in de oorspronkelijke staat terug werd gebracht, volgen in '83 de perrons.
- Inbouw van het "Betriebsführungs-system" (BFS). Dit BFS zendt informatie over de stand der wagens naar de centrale post, welke dan bij storingen snel kan ingrijpen. De inbouw op de U2 moet dit jaar voltooid zijn zodat op lijn U3 kan begonnen worden.

Bussen:

- Aankoop van 25 nieuwe 'Stadtbussen'.
- Ombouw garage "Wendemunthstrasse" voltooiën.
- Aan de S-Bahn-stations Veddel, Wilhelmsburg en Harburg worden nieuwe busuitrustingen aangebracht, en Barnbek en Wandsbek omgebouwd.

Dienstlokalen:

- Het hoofdgebouw "Hochbahnhaus" wordt omgebouwd.
- Modernisering van het vakantiehuis in Reinfeld.

KARLSRUHE

Vanaf mei/juni zouden de nieuwe 'Stadtbahnwagens' (501-520) geleverd worden. Ze zijn door een vervoerbedrijf in Karlsruhe gekocht, niet door de Albtalbahnhof. Maar wegens werken aan de bovenleiding zullen ze wel eerst op de Albtalbahnhof gaan rijden.

WUPPERTAL

Daar men de volgende wagens : 42, 43, 44, 46, 47, 60 en 75 van Dortmund heeft kunnen overkopen, is het mogelijk dat een 6 à 7 tal gelede MW's uit de reeks 3400 aan Graz worden verkocht.

ANDER BUITENLANDS NIEUWS

HIROSHIMA

Zoals u in 't VOSSke 23/5 kon lezen kocht deze stad ook twee wagens van Dortmund. Maar nu hebben we hiervan een foto kunnen bekomen.

MW 77 (ex 80) werd na enkele verbouwingen op 18.11.'82 feestelijk in dienst gesteld. De Duitse teksten en reclames bleven, zowel van binnen als van buiten behouden.

(Postkaart Archief Wattman).

AUSTRALIE

In Melbourne zullen de St.Kilda en Port Melbourne spoorlijnen door sneltramlijnen worden vervangen.

25/16

ISLE OF MAN

De "Sealink Isle of Man", in Douglas, heeft MW 1 geleend en zal in Engeland voor promotie-doeleinden worden gebruikt. Men heeft hem in de kleuren van de overzetsdienst (blauw/wit) geschilderd met "Sail Sealink to the Isle of Man" erop. (op 12.3 was hij al terug)

MANCHESTER

Heeft ook plannen om weer trams in te voeren. Men zou een 6 km lange sneltramlijn willen aanleggen in bestaande of te heropenen spoorwegtrajecten. Reeds in 1986 zou de eerste tramlijn in dienst kunnen komen.

(Uit "Het Openbaar Vervoer" nr 299).

LILLE

Op 25.4 werd door president Mitterrand de 'VAL' officieel geopend. Tussen 27.4 en 11.5 (behalve op 1 mei) was er dagelijks van 14 tot 20 uur een open-deur-dag.

Tijdens het proefbedrijf van deze VAL hebben ongeveer 300.000 mensen (waaronder ook enkele VOSS-leden) met het nieuwe systeem kennis gemaakt. De vraag hoe de 'horizontale liften' bij de reizigers overkwamen kan men als volgt beantwoorden:

- bijna 96% had de indruk dat het systeem goed of uitstekend is.
- bijna 3/4 vindt rijden en remmen acceptabel.
- slechts 35% echter had in het geheel geen moeite met het feit dat er geen personeel aan boord is.
- de rest heeft zo zijn bedenkingen, niet enkel tegen het ontbreken van de bestuurder, maar bij defecten onderweg had men toch graag iemand aan boord.
- er waren ook mensen die het ontbreken van personeel een aanmoediging tot vandalisme vinden.

Trams ondergronds: de 15e mei was de laatste dag dat aan het eindpunt in Lille de trams bovengronds reden. Vanaf 16.5 kwam het stuk tunnel in dienst.

NANTES

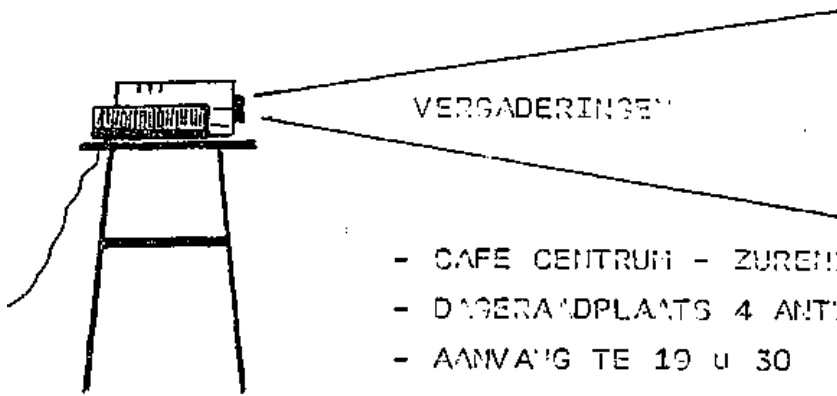
Men is bezig met de bouw van 3 trams. De eerste verwacht men op 1 oktober '83, zodat er omstreeks maart volgend jaar proefritten kunnen gehouden worden. Daarna zullen elke maand 3 à 4 wagens worden afgeleverd (er komen 10 stuks).

Men hoopt in september '84 de lijn in dienst te kunnen stellen, met 22 haltes en een spitsuur frequentie van 4 minuten. Men is ook al met de bouw van 4 onderstations en het leggen van de rails begonnen. Vorig jaar statte de bouw van de bruggen over de Loire, voor de tweede lijn.

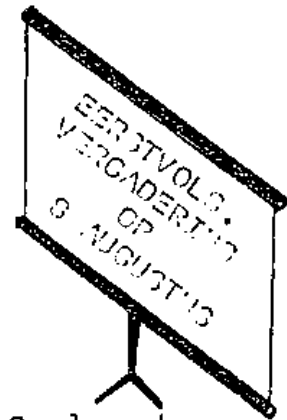
(Uit "Het Openbaar Vervoer" nr 300).

(Uit "Gazet Van Antwerpen")

- CAFE CENTRUM - ZURENDORG
- DAGERAANDPLAATS 4 ANTWERPEN
- AANVA'IG TE 19 u 30

6 aug. : Antwerpse tramlijnen 3 en 4, door J.De Ceulaerde (deze dia's worden weer voor het grootste gedeelte verloot).

12 sept: Bremerhaven, Kiel en Hannover, door F. Vanhoey Plus trekking van het winnend nummer voor de dia's van lijnen 3 en 4.

10 okt.: Lijnen 5 en 6 van Antwerpen, door J.De Ceulaerde.

TE KOOP

IN HET TRAMMUSEUM

Door de "Vereniging v/h Trammuseum" (AMUTRA) werden 2 reeksen van 6 postkaarten uitgegeven.

a) Reeks buurtspoorwegtrams: MW 9028 met 3 BW's op lijn 1 te Blankenberge / MW 9515 in Schepdaal / MW 9093 met 3 BW's op lijn 'G' in Strombeek / MW 9276 - lijn 'W' te Laken / MW 10284+ 1 BW - lijn A in Asse / PCC 10402 te Charleroi.

b) Reeks Antwerpen - MIVA: Bloementram 2067 / De Groene 2072 / PCC 2113 (creme) / Striptram 2121 / Kindertram 2127 / Kinderbus 60ⁿ.

De reeksen zijn uitsluitend te verkrijgen in het trammuseum van Schepdaal of Edegem, tijdens de normale openingsuren.

Prijs: 75F per reeks.

FOTO-REEKSEN MR BAZIN

Série B-96.-SNCV-Lignes autorails de Tournai à Ath- Mainvault à Quevaucamps & St.Ghislain à Enghien & Leerbeek (Prix 320 FB)

1.-AR-273 & rem.(plaque WE2) à Tournai (Station)(24/8/1951)	6.-AR-165 & rem.→ rem.2110 à Quevaucamps (8/6/1953).
2.-AR-127 & rem.+Motr.élec.à Tournai (Station)(24/8/1951).	7.-ART-300 & train MW à Quevaucamps (8/6/1953).
3.-AR-273/AR-127/ART-68 + rem.1923 à Fresnes (15/9/1953).	8.-AR-266 - Rem.1606 à Enghien (Stat.vicinale)(6/7/1956)
4.-AR-273 & rem. sous le pont à Ath (8/6/1953).	9.-AR-207 à Enghien (Station SNCB)(6/7/1956).
5.-ART-300 & train MW à Mainvault (8/6/1953)-	10.-AR-279 à Leerbeek (12/7/1957).

Il sera également procédé au retraitage de la série B-18 sur les lignes autorails du Hainaut avec des vues différentes de celles ci-dessus au prix de 350 FB).

Série B-97.-S.NC.V.-Hainaut - Lignes 77 - 78 et 79:(Prix 320 FB):

1.-Le 77-Mot.Stand.10237 + Le 43-Mot.10179 & la 31 - Mot. Braine la Comte 10383 à Charleroi (Eden)(4/7/1956).	6.-Croist.de deux 78 -Mot.Stand.10174 & 10240 à Trezegnies (Ecoles)(16/8/1957).
2.-Le 77-Mot.Stand.10287 - Charleroi (R.turenne)(16/8/57).	7.-Le 78-Mot.10174 - Pont à Celles (16/8/1957).
3.-Le 77-Mot.S. crois.le Mot.PCC-10409-Charler.(Vi.duc)(7/59)	8.-Le 79-Mot.S-10226-Charleroi (Eden)(18/9/1959).
4.-Le 77-Mot.S 1017. -Souvret-Forrière (18/9/1959).	9.-Le 79-Mot.Braine la C.10392 (rouge)-Roux (Ploemcot)(8/6/60)
5.-Le 77-Mot.Stand.10174-Pont à Celles (16/8/1957).	10.-Le 79-Mot.Braine la C.10394-Courcelle-Trieu (18/9/1959)

Série BRUX-48-TRAMWAYS de BRUXELLES - Lignes 94 (Evere et Jette à Bondoel) (Prix 320 FB):

1.-Le 94-Mot.1828 & la 56-Mot.1304-Evere (Pl.Paix)(20/1/56)	6.-Mot.1799-Gare du Quartier Léopold (8/1951).
2.-Mot.2067-Jette (Cardinal Mercier)(5/3/1979).	7.-Mot.9010-Porte de Namur (20/9/1968).
3.-Mot.9044-Pl.Emile Bockstaël (21/9/1968).	8.-Mot.9067-Porte Louise (20/9/1968).
4.-Mot.7087-Eglise Ste.Marie (15/2/1975).	9.-Mot.9081-Avenue Louise (Rond Point)(26/4/1973).
5.-Mot.3401-Palais-Royal (14/7/1960).	10.-Motr.1890-Bondoel (13/7/1958).

Te bestellen vóór 31 juli op naam van mr Renard, Quai des Carmes 59, 4220 Seraing. Postrekening 000/0737537/49 met vermelding: Foto's Bazin en de nummers van de reeks(en).
Levering geschied in de loop van september.
Voor correspondentie met mr Renard verzoekt men om een gefrankeerde; en aan u zelf gerichte omslag, bij te voegen.

BIJ VOSS

Foto's MMVB Henegouwen:

De volgende kleurenfoto's worden te koop aangeboden voor 30F per stuk plus eventuele verzendkosten:
MW 9888/Lijn 85 - 26.2.'83 / MW 10284/Lijn 85 + BW 2121 en MW 9888 in de R. Louis Biernaux - 26.2.'83 / MW 9888/L 61 - 26.2. / BW 2121 achter MW 9888/L65 - 26.2 / MW 6112 bij BN - 25.5.'81
Lijn 30/MW 9071 - 28.4.'83 / L 30/MW 9060 nabij Carnières 15.5. 1983 / L30/MW 9096 + BW 9316 in Houdeng-Aimeries - 27.5.'83 / L 31/MW9096 EN L 90/MW 9170 eindp Anderlues - 15.5.'83 / Eindp. Eden L 41/MW 9063 en L80/MW 9070 - 26.2.'83 / L41/MW 9133 nabij Trazegnies - 26.12.'81 / Laatste tram (L41/MW 9172) aan Eden / L43/MW 9131 en L41/MW 9131 in Roux - 16.5.'83 / L57/MW 9120 Courcelles-La Motte - 16.5.'83 / L62/9M 6100 in stelplaats Jumet - 26.2.'83 / twee type S-J's achter elkaar, waarvan de eerste MW 9171/L 63 in Courcelles La Motte - 15.5.'83 / L63/MW 9143 in Gosselies - 28.4.83 / L66/MW 9176 in de R Gen De Gaulle - 26.12.'81 / L78/MW9079 in Souvret - 16.5.83 / L80/MW 9083 + BW 9316 in Roux - 28.4.83 / L80/MW 9089 + BW 9305 op het vernieuwde gedeelte in Courcelles - 16.5.'83 / L80/MW 9052 in Trazegnies - 28.4.83 / L80/MW 9092 naast BW 9316 in Bracquegnies - 28.4.83 / L84/MW 9058 aan Charleroi Viaduct - 16.5.83 / L82/MW 9776 in Houdeng-Aimeries - 23.6.'74 / L89/MW 9152 en L90/MW 9136 in Anderlues 16.5.83 / L90/MW 9178 in veld - 16.5.'83 / L91/MW 9156 in Thuin 16.5.83 / L92/MW 10290 in Thuin - 23.6.74.

Deze foto's zijn te bestellen door storting op postrekening : 000/1417752/97 op naam van De Ceulaerde. Levering geschiedt in de loop van augustus. Er wordt maar een beperkt aantal gemaakt, wacht dus niet te lang !!

Voor 11F mogen we maximum 4 foto's verzenden, tussen 4 en 7 kost het 22F.

PTA-UITSTAPPEN

- 25.7 : naar Solingen, waar men de stel-en werkplaats van de bus-en trolleybus maatschappij gaat bezoeken. Daarna een rondrit met een trolleybus, waarbij men een kijkje gaat nemen in 'Burg' waar de trolleybussen op een draaischijf hun eindpunt hebben.

Prijs: 600F per persoon.

- 12.8 : Wuppertal, met bezoek aan de "Schwebebahn".

Prijs : 700F per deelnemer.

Te storten op rekening: 789/5271537/90 met vermelding om welke reis het gaat.

Voor meer informatie: tel 03/828.13.77.

POSTKAARTEN BIJ DE TRAMWEG STICHTING

Bij deze vereniging zijn enkele postkaart-reeksen (zie blz 25/19) te koop.

De TS heeft een werkdepôt in Rotterdam waar men elke zaterdag een kijkje (men kan er ook een handje toesteken) mag gaan nemen bij het restaureren van trams. Het bevindt zich op de Nieuwe Sinnenweg 400, nabij het eindpunt "Heemraadsplein" van tramlijn 4.

Het TS-assortiment

Ansichtkaarten, tijdschriften en diversen

In het hiernaast staande overzicht van artikelen die besteld kunnen worden, is bij elk artikel het gewicht vermeld, zodat u zelf kunt bepalen welk bedrag aan portokosten bij het voor de artikelen verschuldigde bedrag moet worden opgeteld.

Bestelt u alleen ansichtkaarten, dan worden deze als brief verzonden.

Voor andere zendingen geldt het tarief voor drukwerk of pakjes.

Het bij te tellen portobedrag luidt op dit moment:

	brief	drukwerk
tot 20 gram	f 0,70	f 0,60
20- 50 gram	1,40	1,10
50-100 gram	2,10	1,60
100-250 gram	2,80	2,30
250-500 gram		4,25
boven 500 gram		5,25

Het postgironummer voor alle bestellingen, echter niet voor de posters, is: 3988705 van "Op Oude Rails", postbus 97620, 2509 GA Den Haag.

Bestelt u alle artikelen tegelijk (exclusief de posters), dan krijgt u f 3,25 korting en betaalt u, inclusief portokosten, f 81,50.

U kunt ook per brief bestellen, met bijsluiting van een Euro- of groene betaalcheque.

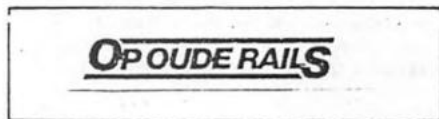

De posters worden verzonden in een koker die, inclusief een gratis TS-lustrumposter, 183 gram weegt. Het voor portokosten bij te tellen bedrag, dus gewicht koker + gewicht posters, kunt u berekenen aan de hand van het bovenstaande lijstje, onder drukwerk. Tevens moet f 1,- voor de koker worden bijgeteld.

Het postgironummer voor de posterbestellingen is 587977 van de Penningmeester Nederlandse Smalspoorweg Stichting, Dunantstraat 337, 2713 SL Zoetermeer.

Indien u alle posters bestelt, dan krijgt u f 1,25 korting en betaalt u, inclusief portokosten, f 24,-.

U kunt ook per brief bestellen, met bijsluiting van een Euro- of groene betaalcheque.

Code	Prijs excl.porto	Gewicht	Artikel en omschrijving
serie A	f 2,50	20 g	vier winter-tramkaarten, uitgave 1981: Utrechtenaar op de Nieuwezijds Voorburgwal te Amsterdam, tram naar Delft bij de hoeve Johanna, RET-vierassers langs de Eendrachtsweg te Rotterdam, RTM-tram te Biert.
serie C	f 3,50	33 g	zeven museum-tramkaarten: Stoomtram Hellevoetsluis, Stoomtram Hoorn-Medemblik, Electriche Museumtramlijn Amsterdam, museumtrams (nog) op het stadsnet.
serie E	f 2,50	20 g	vier kaarten van de Chemin de Fer touristique Froissy-Dompierre en één kaart van de Lincolnshire Coast Light Railway
serie G	f 3,--	20 g	vier winter-tramkaarten, uitgave 1982: drie-assers op de Amstelveenseweg te Amsterdam, PCC-car op de Scheveningseweg te Den Haag, gelede Schindler bij Blijdorp te Rotterdam, RTM M67 te Spijkenisse.
serie H	f 3,--	20 g	vier affichekaarten, uitgave 1982: N.V. Zuider Stoomtram Mij, Per Bergspoor naar Berg en Dal, Bezoekt Oostvoorne, Per Electriche naar Waterland.
serie K	f 6,--	40 g	negen kaarten Smalspoorlijn Katwijk, waarvan vijf in zwart/wit uitgevoerd.
serie L	f 2,50	20 g	vier kaarten in 1982 uitgegeven door de Werkgroep Den Haag: lijn 3 voor Hotel Des Indes, open tram voor het Kurhaus, sneltramlijn 11 bij Zeerust, buitenlijnstel bij station Hollands Spoor.
00R 80	f 7,--	124 g	nummers 115 en 116 van 'Op Oude Rails', oud formaat: 19,6x27 cm. Bijgevoegd: "Tram" nr 2 en 4 In totaal 64 pagina's met circa 45 foto's en enkele tekeningen.
00R 81	f 10,--	258 g	nummers 117 t/m 120 van "Op Oude Rails", in totaal 72 pagina's met meer dan 70 foto's. <small>format 24</small>
00R 82	f 10,--	240 g	nummers 121 t/m 124 van "Op Oude Rails", in totaal 64 pagina's met circa 80 foto's.
			Oudere nummers van "Op Oude Rails" zijn verkrijgbaar à f 1,- per stuk, doch omtrent het nog in voorraad zijn kunt u het best eerst Herman Vellekoop - 079-213416 - bellen.
RET	f 2,--	7 g	twee stickers uitgegeven door de Werkgroep Rotterdam, afmeting 13x10 cm, voorstellende de motorwagens RET 303 en 123.
TS	f 1,--	5 g	sticker "Op Oude Rails-1982", 19x8,5 cm.
NSS	f 1,--	2 g	sticker Smalspoorlijn Katwijk, diameter 10 cm
327	f 2,50	8 g	kleurenfoto NZH A327 op het Heemraadsplein te Rotterdam, afmeting 22,5x15 cm.
EUR	f 16,50	145 g	Europa Kursbuch 1982. 168 pagina's formaat 9,7x19,8 cm, met dienstregelingen 1982 en andere gegevens over museumlijnen in Europa. Van elk land een kaartje en ook nog eens meer dan 25 foto's.

Posters

KATWIJK	f 5,--	46 g	vierkleurenposter op formaat 70x49 cm van de smalspoortrein in de duinen bij Katwijk.
DEN HAAG	f 2,50	34 g	zwart/wit poster op formaat 70x49 cm van de remise Lijsterbesstraat te Den Haag, met het in 1979 aanwezige museummaterieel van de HTM.
A'DAM	f 0,50	32 g	oranje dienstregelingposter van de Electriche Museumtramlijn Amsterdam, formaat 34x70 cm, met daarop twee zwart/wit foto's.
VOORBURG	f 12,--	58 g	drie zwart/wit miniposters, beeldmaat 38x25,5 cm, uitgegeven door de Werkgroep Voorburg: NZH stads-motorwagen A300-serie, Budapesters A/B400-serie, gelede tram A600-serie.

OPOUDERAILS kalender en dienstregelingen 1983

Alle gegevens onder ieder voorbehoud. Correspondentie-adres: postbus 97620, 2509 GA 's-Gravenhage.

Dit overzicht is speciaal gericht op het dagtoerisme. De telefoonnummers zijn vermeld ten dienste van gegadigden voor het doen van reservering voor gezelschappen e.d.

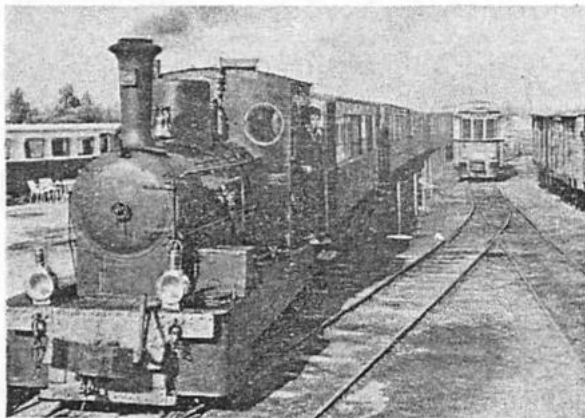
In de maandtabellen betekent x een gewone rijdag. Voor de betekenis van S, U, V, W en Z wordt verwezen naar hetgeen bij de desbetreffende dienstregeling is vermeld.

Voor wat betreft de tarieven wordt opgemerkt dat strippenkaarten e.d. niet geldig zijn. Als er een kindertarief is geldt dit vaak ook voor 65-plussers en personeel van NS.

APRIL	A	C	G
zo 3	x	x	
ma 4	x	x	Z
di 5			Z
wo 6			Z
zo 10		x	
zo 17		x	
zo 24		x	

A Rijdend Tram Museum, Hellevoetsluis 01883 - 15919

Materieel van de vroegere Rotterdamse eilandenstoomtram (zie foto).

De stoomtrams vertrekken om 13.00, 13.45, 14.30, 15.15, 16.00 en 16.45 van het museumtramstation aan de Haven voor een rit naar Vlotbrug.

Op 15 mei, U in de kalender, rijden er geen stoomtrams, doch alleen dieseltrams.

Een retour kost f 3,-, voor kinderen van 4 t/m 12 jaar f 1,50.

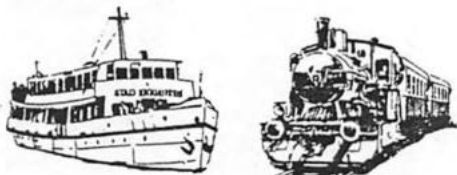
Op 20 en 21 augustus, V in de kalender, geldt in het kader van de Vestingdagen, een tarief inclusief boottocht e.d..

In en rond een "Billard-autorail" is een zitje ingericht voor souvenirs en drankjes.

MEI	A	B	C	D	E	G
zo 1		x				
di 3		x				
wo 4		x				
do 5		x			x	
vr 6		x				
za 7		x				
zo 8		Z	x			
di 10		x				
wo 11		x				
do 12	x	x	x	x	x	Z
vr 13		x				
za 14		x				
zo 15	U	Z	x			
di 17		x				
wo 18		x				
do 19		x				
vr 20		x				
za 21		x				
zo 22	x	x	x	x	x	Z
ma 23	x	x	x	S	x	Z
di 24		x				
wo 25		x				
do 26		x				
vr 27		x				
za 28		x				
zo 29		Z	x			
di 31		x				

B Museumstoomtram Hoorn-Medemblik 02290 - 14862

Het vertrekpunt in Hoorn is verplaatst naar het nieuwe tramstation Van Dedemstraat. Vanaf het NS-station is het nieuwe tramstation bereikbaar via de nieuwe voetbrug. Automobilisten kunnen de P+R-borden volgen.

De stoomtrams vertrekken uit Hoorn om 10.50 en 14.15 en uit Medemblik om 12.45 en 16.32. In Medemblik is aansluiting op boten naar en van Enkhuizen, zodat men een rondreis door de "Gouden Eeuw-driehoek" kan maken.

Voor NS-reizigers is dit NS-dagtocht 34: "West-Friesland per stoomtram en boot".

Buffetwagons en souvenirs in elke tram.

Op woensdagse marktdagen van 13 juli t/m 24 augustus, W in de kalender, wordt de tramdienst nog aangevuld met vertrek uit Hoorn om 12.00, 13.00 en 15.30. Teruggen uit Medemblik om 13.45, 15.00 en 17.00.

Op zondagen in het voor- en naseizoen, Z in de kalender, vaart de boot niet. De stoomtram vertrekt dan slechts om 13.00 uit Hoorn en om 16.00 uit Medemblik. Deze ritten worden zoveel mogelijk met Nederlands trammaterieel gereden.

Van 24 t/m 28 augustus, S in de kalender, is er het evenement "Stoom-historisch transport 1983" met vele bijzondere attracties.

Het tarief heeft sectiegrenzen in Wognum en Midwoud. Retour gehele traject f 13,-, kinderen van 4 t/m 9 jaar half geld.

C Electriche Museumtramlijn Amsterdam 020 - 160022 GVB informatie 020 - 790078 station

De lijn is van het Amsterdamse Bos (Kalfjeslaan) over 2,5 km verlengd naar het oude station van Amstelveen. De lijnlengthe vanaf het Haarlemmermeerstation is nu 5,7 km. Hierop rijden historische stadstrams uit Amsterdam, Den Haag, Groningen, Kassel en Wenen.

Op zondagen is er van 12.00 tot 18.00 een twintigminutendienst, zoveel mogelijk met bijwagens. Op zaterdag van 12.00 tot 18.00 en op zondagen van 10.00 tot 12.00 is er een halfuurdienst.

Het tarief heeft een sectiegrens bij de Kalfjeslaan. Retour gehele traject f 3,-, dagkaart f 5,-. Kinderen van 4 t/m 9 jaar half geld.

In de hal van het Haarlemmermeerstation is een expositie ingericht van tram- en busattributen en foto's, in het bijzonder betrekking hebbend op het historische materieel van de museumlijn. Het restaurant van dit station is zaterdag gesloten. Aan één der eindpunten staat de "boekenwagen", waarin souvenirs en tramartikelen worden verkocht.

Foto: één der attracties is het "beugelwaaien".

JUNI	A	B	C	D	E	G
wo 1		x				
do 2		x				
vr 3		x				
za 4		x	x			
zo 5		Z	x		x	
di 7		x				
wo 8		x				
do 9		x				
vr 10		x				
za 11		x	x			
zo 12		Z	x		x	
di 14		x				
wo 15		x				
do 16		x				
vr 17		x				
za 18		x	x			
zo 19		Z	x		x	
di 21		x				
wo 22		x				
do 23		x				
vr 24		x				
za 25		x	x			S
zo 26		x	Z	x	S	S
di 28		x				
wo 29		x				
do 30		x				

JULI	A	B	C	D	E	G
vr 1		x				
za 2		x	x			
zo 3		x	x	x	x	
ma 4		x				x
di 5		x			x	x
wo 6		x			x	x
do 7		x			x	x
vr 8		x			x	x
za 9		x	x			x
zo 10		x	x	x	x	Z

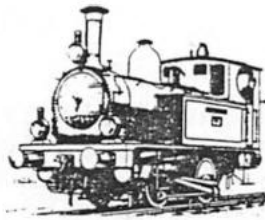
Tram-affiche ansichtkaarten

De Tramweg-Stichting geeft, behalve het vier maal per jaar verschijnende periodiek "Op Oude Rails", ook zogenaamde affiche-tramkaarten uit. Dat zijn reproducties op ansichtkaartformaat van reclameplaten ter bevordering van het vervoer per tram.

Een set van vier verschillende van deze kaarten kan worden besteld door f 4,40 te storten op postgiro 3988705 van Op Oude Rails, postbus 97620, 's-Gravenhage. U ontvangt dan tegelijk nadere informatie over het verdere assortiment alsmede over de wijze waarop u zich kunt aanmelden als donateur.

D Museum Buurt Spoorweg 053 - 353461 / station 05427 - 11516

De lokaalspoortreinen vertrekken uit Haaksbergen om 13.10, 14.50 en 16.30, uit Boekelo om 14.00, 15.40 en 17.20. Op woensdagse marktdagen, W in de kalender, tevens vertrek uit Haaksbergen om 11.10 en uit Boekelo om 12.00. Rijwielvervoer is mogelijk in alle treinen, doch in motortreinen beperkt. Op drukke zondagen zijn er extra ritten met motortreinen. Op 23 mei, 26

juni en 16 oktober, S in de kalender, zijn er twee stoomtreinen op de baan. Op 28 augustus, U in de kalender, rijden er geen stoomtreinen, doch alleen motortreinen. Een retour kost f 6,--, kinderen van 4 t/m 14 jaar half geld. Voor combinatie met een Janplezier-tocht kan men zich wenden tot VVV-Haaksbergen, telefoon 05427-12811.

JULI	A	B	C	D	E	G	K
ma 11	x					x	
di 12	x		x	x			
wo 13	W	W	x	x			
do 14	x		x	x			
vr 15	x		x	x			
za 16	x	x	x	x		x	
zo 17	x	x	x	x		Z	
ma 18	x					x	
di 19	x		x	x			
wo 20	x	W	W	x	x		
do 21	x		x	x			
vr 22	x		x	x			
za 23	x	x	x	x		x	
zo 24	x	x	x	x		Z	
ma 25	x					x	
di 26	x		x	x			
wo 27	x	W	W	x	x		
do 28	x		x	x			
vr 29	x		x	x			
za 30	x	x	x	x		x	
zo 31	x	x	x	x		Z	

E Stoomtram Goes-Borsele 01105 - 1295 / 01100 - 28307

De stoomtram vertrekt om 14.25 uit Goes voor een rit naar Oudelande. Ritduur heen en terug ruim 2,5 uur, inbegrepen een oponthoud van circa een half uur op de terugrit te Hoedekenskerke, alwaar men de dijk kan beklimmen om te genieten van het uitzicht over de Westerschelde.

Buffetwagens en souvenirs in elke tram. De buffetwagen heeft een speciale brievenbus. De daarin gedeponeerde post wordt van een bijzonder tramstempel voorzien.

STOOMTRAM

- 8 APR. 1980

GOES-BORSELE

Voor NS-reizigers is verkrijgbaar NS-dagtocht 66: "Het Boemeltje van Zuid-Beveland".

Het tarief heeft een sectiegrens te Kwadendamme, welk station tevens uitgangspunt is voor een wandeling door het natuurgebied "De Poel".

Retour gehele traject f 10,-- in de 2e klas en f 15,-- in de 1e klas, kinderen van 4 t/m 12 jaar half geld.

F Stoomtrein Tilburg - Turnhout 013 - 673811

Deze lijn is dit jaar niet in bedrijf.

G Veluwsche Stoomtrein Maatschappij 05766 - 2476

Op werkdagen in het hoofdseizoen vertrekt de stoomtrein om 10.25 en 14.30 uit Apeldoorn en om 12.30 en 16.15 uit Dieren.

Van 4 juli t/m 2 september is op maandag t/m vrijdag ook combinatie mogelijk met een huifkartocht rond station Laag-Soeren.

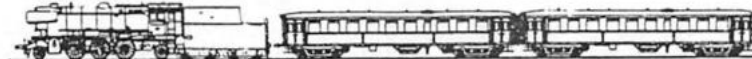

Op zondagen en in voor- en naseizoen ook op overige dagen, Z in de kalender, vertrekt de stoomtrein uitsluitend om 14.30 uit Apeldoorn en om 16.15 uit Dieren.

Restauratierijtuig en souvenirs in elke trein.

Het tarief loopt op naarmate men een kort, tussen- of lang traject aflegt. Retour lang traject f 12,-- kinderen van 4 t/m 9 jaar half geld.

Van 4 juli t/m 2 september is op maandag t/m vrijdag een biljet "Veluwe-IJssel Boemel" verkrijgbaar, waarin een boottocht over de IJssel tussen Dieren en Zutphen is begrepen. Tussen Zutphen en Apeldoorn reist men per NS-diesel. De kaartjes zijn onder andere verkrijgbaar op de stations van Apeldoorn en Zutphen, maar ook in de stoomtrein en op de boot. De rondreis kan in beide richtingen worden gemaakt. Voor NS-reizigers is dit NS-dagtocht 77.

Reserveren uiterlijk daags tevoren bij VVV-Apeldoorn. tel. 055-788421. Voor NS-reizigers is dit NS-dagtocht 78.

AUG.	A	B	C	D	E	G	K
ma 1	x					x	
di 2	x		x	x			
wo 3	x	W	W	x	x		
do 4	x		x	x			
vr 5	x		x	x			
za 6	x	x	x	x			
zo 7	x	x	x	x		Z	
ma 8	x					x	
di 9	x		x	x			
wo 10	x	W	W	x	x		
do 11	x		x	x			
vr 12	x		x	x			
za 13	x	x	x	x			
zo 14	x	x	x	x		Z	
ma 15	x					x	
di 16	x		x	x			
wo 17	x	W	W	x	x		
do 18	x		x	x			
vr 19	x		x	x			
za 20	V	x	x	x		x	
zo 21	V	x	x	x		Z	
ma 22	x					x	
di 23	x		x				
wo 24	W/S					x	
do 25	S					x	
vr 26	S					x	
za 27	S	x					x
zo 28	x	S	x	U	x	Z	
ma 29	x					x	
di 30	x					x	
wo 31	x					x	

SEPT.	B	C	D	E	G	K
do 1	x					x
vr 2	x					x
za 3	x	x				x
zo 4	Z	x	x			Z
di 6	x					Z
wo 7	x					Z
do 8	x					Z
vr 9	x					
za 10	x					
zo 11	Z	x	x			
di 13	x					
wo 14	x					
do 15	x					
vr 16	x					
za 17	x					
zo 18	Z	x				x
di 20	x					
wo 21	x					
do 22	x					
vr 23	x					
za 24	x					
zo 25	Z	x				x

OKT.	B	C	D	E	G
zo 2	x				
zo 9	x				
zo 16	Z	x	S		Z
ma 17					Z
di 18				x	Z
wo 19				W	x
zo 23	x				
zo 30	x				

H Rotterdamsche Museumtrams

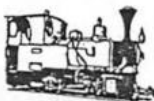

Aangezien één der in 1905 gebouwde motorwagens met open balkons niet rijvaardig is, zijn er dit jaar geen ritten van en naar Diergaard Blijdorp.

Op initiatief van VVV en Spido vertrekt dagelijks t/m 30 september om 13.30 een antieke vier-asser van het Centraal Station voor een rondrit in aansluiting op een havenrondvaart. Inlichtingen tel. 010-136000. Prijs f 16,50, kinderen t/m 14 jaar half geld. Het havenrondvaartbiljet is geldig tot één week na de tramrit.

K Smalspoorlijn Katwijk 020 - 992280 / 079 - 169016

Om 10.00, 11.00, 12.00, 13.30, 14.30, 15.30 en 16.30 vertrekt een smalspoor stoomtrein van de "Frieze Wei" voor een rondrit van ruim een half uur door het waterwin- en duingebied.

Prijs f 5,--, kinderen t/m 11 jaar f 3,50. De "Frieze Wei" is gemakkelijk te voet bereikbaar vanaf de Zuid-Boulevard: pijlen "stoomtrein" volgen en men ziet weldra de souvenirwagens staan.

L Excursietrein Hoogovens Met de excursietrein wordt dit jaar niet gereden.

De Amerikaanse uitvinders (1883-1888)

Meer dan één jaar na het in dienststellen van de elektrische spoorweg op de Tentoonstelling van Berlijn (1879), was er in de Verenigde Staten op het gebied van de elektrische tractie nog niet veel gepresteerd.

De oorzaak hiervan was: de moeilijke procedure tot het bekomen van een octrooi (brevet), wat toen kenmerkend was voor de U.S.A. In de helft van 1880 had T.A. Edison proefnemingen gedaan met elektrische tractie machines en hiervoor een patent aangevraagd; Stephen D. Field was hem echter vóór geweest en na lange discussies werd in 1883 te Chicago door de "Electric Railway Cy" en onder de naam van de beide uitvinders een elektrische locomotief tentoongesteld met een aanhangwagen voor 16 reizigers. De toevoer van de stroom geschiedde door een centrale stroomrail in het midden tussen de twee looprails (spoorwijdte: 0,90m) geplaatst, met stroomterugvoer langs deze twee sporen.

In het begin van 1883 begon Karel Jozef Van de Poele (Lichtervelde W.Vl 27.4.1846, in 1869 naar Amerika uitgeweken) zich ook met de elektrische tractie bezig te houden.

In de lente van 1883 deed K. Van de Poele op een kleine proeflijn met bovenleiding (2 rijdraden) een wagen rijden, aangedreven door een elektrische motor van 3PK. Enkele maanden later bouwde hij op de Tentoonstelling van Chicago eveneens een bovenleiding, en in de straten van Toronto (Canada) zelfs een lijn met ondergrondse stroomtoevoer en met een - in die tijd uitzonderlijke - spanning van 2500 volt; de ongelukken bleven uit, ondanks het feit dat de stroomterugvoer langs de 2 looprails geschiedde.

In 1884 verscheen in de V.S. de 'eerste' eigenlijke elektrische tramlijn (3km lengte) n.l. te Cleveland en gebouwd door Bentley en Knight. De ondergrondse stroomtoevoer bestond uit geleiders, welke in een open houten kanaal (in het midden tussen de looprails) waren aangebracht.

Op het einde van 1884 bouwde I.C. Henry in de omstreken van Kansas City de eerste lijn met 'bovengrondse stroomtoevoer' (2 blanke koperen draden). De motorwagens waren uitgerust met een V. de Poele motor van 5PK waarvan het vermogen naar de drijf-as werd overgebracht door middel van tandraden.

Verschillende stelsels van bovengrondse stroomafnemers werden alsdan beproefd, n.l. de z.g. 'trolley-systemen'. Het woord TROLLEY is van Amerikaanse oorsprong (to troll = rollen) en betekent een wagentje op 4 wielen dat oorspronkelijk op de rijdraden bolde.

De kleine tramlijn van Kansas City verdient vooral de aandacht omdat ze het meest onze huidige traminstallaties benaderde.

In 1885 bouwde V. de Poele op de Tentoonstelling van Toronto een trein bestaande uit een elektrische loc met 3 aanhangwagens. De stroomafnemer bestond uit een 'trolley' welke i.p.v. boven op één rijdraad te rollen, onderaan tegen de rijdraad aanlag. Voor het eerst verscheen dus de trolley-stang en de rijdraad zelf werd aan houten palen bevestigd; de spanning bedroeg 1000Volt.

Ondank de prestaties van de verschillende Amerikaanse uitvinders, nam het aantal tramlijnen in de V.S. slechts langzaam uitbreiding (maar 3 spoor- en tramlijnen in 1885) t.o.v. Europa (reeds 52 in 1885).

Sommige dezer lijnen hadden een ondergrondse-, de meeste echter een bovengrondse stroomtoevoer van het stelsel Daft of Van de Poele. De constructeurs aarzelden op dat ogenblik nog tussen het gebruik van de dubbele rijdraad of één enkele rijdraad met retour langs de rails en men gaf toen nog de voorkeur aan de stroomafnemer met con-

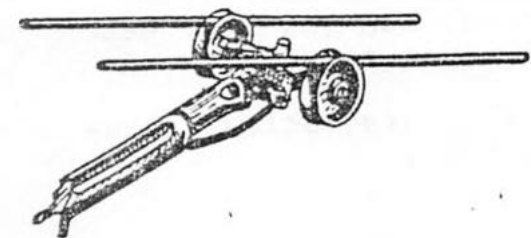
tact boven de draad t.o.v. deze onder tegen de rijdraad.
Op 1.1.1893 waren er van de 15 elektrische lijnen, welke in exploitatie werden genomen, slechts 3 met ééndradige bovenleiding en met stroomafname onder tegen de draad; de meeste waren uitgerust met dubbele rijdraad waarop een 'trolley' zich bovenop bewoog en die door middel van een soepekabel met de wagen verbonden was.

De meeste 'trolley's' waren voorzien van 4 wieltjes op onafhankelijke assen gemonteerd, waaraan de soepele geleiders (heen-en terugvoer van de stroom) eindigden. De twee wieltjes rechts moesten dus van de 2 links geïsoleerd worden. Dit wagentje was nogal zwaar, wegens de isolatie, bescherming, enz. en bovendien moest de bovenleidingsinstallatie ook stevig zijn gelet op de kracht welke de soepole kabel:

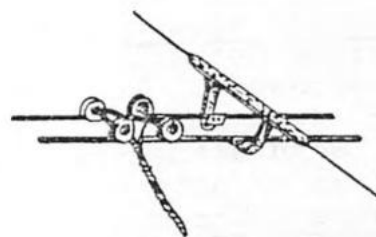
op de rijdraad uitoefende bij het voortbewegen van de 'trolley'. Ook bij de kruispunten en wissels waren de bezwaren met dergelijke stroomafnemers niet te onderschatten, zodat men dan overging tot trolley welke van onder tegen de dubbele rijdraad drukte.

Gevolg: de rijdraden werden niet meer belast maar wel ontlast, dus lichtere en eenvoudige bovenleidingsinstallatie, eenvoudige luchtwissels enz.

Het was Karel Van de Poele welke sinds de tramlijn van Toronto (1885) het eerst tot de eenvoudige trolley-stroomafnemer (1 wieltje met contact onder één enkel rijdraad) overging, stelsel dat thans nog algemeen gebruikt wordt. Aan dat systeem is het industrieel succes en de latere uitbreiding van de elektrische tractie te danken.

- « Trolley met onderste contact voor dubbele rijdraad »

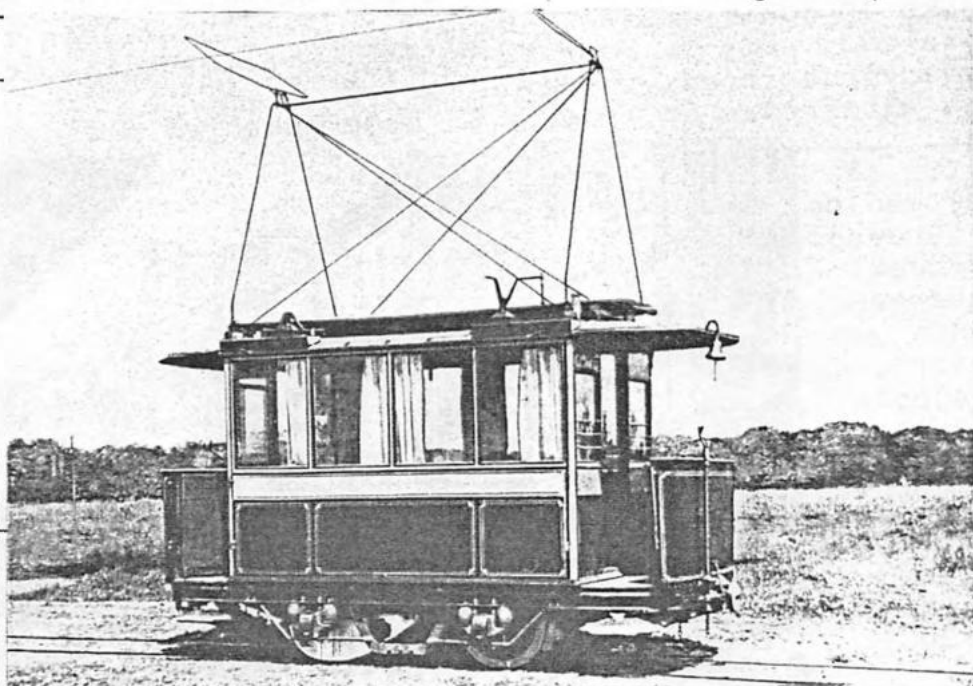
- « Trolley » met contact boven de dubbele rijdraad

(In Duitsland was de firma Siemens-Halske sinds 1890 de grote promotor van de 'beugel-stroomafnemer').

- Strassenbahn
Lichterfelde met
oorspronkelijke
Reichel - beugel.
Vanaf 1890 begon-
nen de proeven
met sleepbeugel.

Neg: Siemens Ar-
chief.

Foto: Archief
Wattman

Men mag wel zeggen dat Van de Poele en Sprangue het meeste hebben bijgedragen tot de ontwikkeling van de elektrische tram, niet alleen door het gebruik van de eenvoudige trolley, maar ook door het voeden van de enkele rijdraad op bepaalde punten door één of meer geleiders vertrekkende vanaf een centrale fabriek (eerste toepassing te Minneapolis).

(Uit TAO-Band nr 5/6 - 1957).

Volgende maal vervolg en slot.

MIVA (vervolg)

Interventiewagens: omstr. 20.6. kwamen de twee nieuwe interventiewagens uit de CW naar loods "Groenenhoek" en "Hoboken". De nr 54 zal dienst doen vanuit Groenenhoek en nr 55 vanuit Hoboken.

Bus 561 ook afgeschreven: nadat deze op 22.6., nabij het eindpunt "Verenigde Natieslaan", door een vrachtwagen rechts voor zwaar werd beschadigd, besloot men de bus niet meer te herstellen en samen met de 5 andere af te voeren.

De 561 werd uitgewisseld omdat het koelwater de 100° had bereikt, maar kwam onzacht met een vrachtwagen in aanraking.

Lijnnummersysteem op 19/20 blijft: op 26.6 werden de lijnen 19 en 20 in Deurne ontkoppeld, maar het nummersysteem bleef behouden. Nu rijdt lijn 19 van De Villegaspl langs het Rooseveltpl naar Deurne - Zuid. In de tegengestelde richting is het lijn 20.

Protest: er werden niet minder dan 2.500 handtekeningen verzameld als protest tegen deze beslissing van het Verkeerswezen.

PCC's 2077 en 2078 nog steeds in LIII: deze 2 trams van loods I, welke als proef op lijn 2 gekoppeld en met Hasler-toestellen hebben gereden, doen nog steeds dienst op de lijnen van loods Hoboken.

Grote honden op trams en bussen: in de kranten van 28.6 verscheen een bericht dat minister De Croo zou willen toelaten dat er nu ook grotere honden mee mogen. Ze zouden enkel mee kunnen als: a) er niet te veel reizigers in de voertuigen zijn, b) men ook voor het dier betaalt, c) het aan de leiband wordt gehouden en d) het - indien gevaarlijk is - een muilband draagt.

Dit besluit moet evenwel eerst nog in het "Belg. Staatsblad" gepubliceerd worden alvorens het van toepassing wordt.

MIVB (vervolg)

Sloop 9000-den: 9059 stond op 23.6 op een vrachtwagen, klaar voor sloop. De 9053 werd op 23.6 met de snijbranders bewerkt.

Metrowerken nabij "Rogier": op de Boudewijnlaan werden de tramsporen (welke vroeger onder het viaduct lagen), van de lijnen 18, 19, 32, 101 en 103 (en tot 31.7.'78 ook de NMVB-lijnen G, Ø en BW) omstreeks 10 juni, tussen "Rogier" en het IJzerplein tegen het voetpad gelegd. Dit is maar tijdelijk - vermoedelijk tot september - wegens vorderingen van de metrowerken.

Op de Antwerpse- en Leopold II laan gebeurde dit op 3 juni.

MW 9103 (ex 9984) van de lijn Brussel Strombeek - Grimbergen, komende van "Rogier", op de Leopold II laan.

4.10.'76

Foto én negatief:
"Archief
Wattman"
(JDC)

Aan Zuidstation weer terug als vroeger: nabij het spoorwegstation "Brussel-Zuid" is men de tramsporen en halte, in de Overdekte straat, terug in de toestand van voor 6 mei 1980 aan het brengen.

NMVB KUST (vervolg)

Om het kwartier een tram: vanaf 1.7 t/m 31.8 zal er, tussen omstr. 8u en 20u30, op de kustlijnen een kwartierdienst gereden worden. Vanuit Oostende naar Knokke van 8u30 tot 20u, terug van 9.42 tot 20.37. Van Oostende naar De Panne van 8u10 tot 20u10 en in de andere richting tussen 9u29 en 20u29.

Om de volledige zomerdienst met eigen personeel te kunnen verzekeren zal men technisch personeel inzetten.

Dagkaart: voor 230F kan men een dag onbeperkt trammen in de kuststreek (tot Diksmuide en Brugge).

5 Dagen kaart: in een periode van 7 opeenvolgende dagen kan men 5 dagen naar keuze van de trams gebruik maken met een kaart van 660F. (Uit Gazet V. Antwerpen - 28.6.83)

Vakantie Feesttram: de gelede wagen 6030 werd, voor de zomerperiode, tot 'Feesttram' omgetoverd. Hij werd met meeuwen en zeilbootjes beschilderd. In de tram - welke alleen in de weekeinden en op feestdagen zal rijden (vanaf 2.7.) - is een bar en een dixieland orkest aanwezig. Om met deze tram, waar men zo veel mag drinken als men wil (of kan), mee te mogen moet wel aan enkele voorwaarden voldaan worden. Zo dient men in het bezit te zijn van een bepaald aantal capsules van flesjes "Maes Pils" of anders een forfaitaire som betalen.

De tram werd ook van extra-dakluchters voorzien om meer verfrissing te bekomen.

HTM (vervolg)

Laatste rijtuigen vanuit loods "Frans Halsstraat" op 28.5.

<u>Lijn_12</u>		<u>Lijn_16</u>	
1130 - 6u30	1126 - 11u06	1115 - 6u40	1132 - 9u20
1108 - 10u29	1127 - 7u15	1131 - 6u52	1123 - 10u00
1109 - 6u45	1103 - 8u35	1106 - 7u04	1134 - 7u28
1104 - 8u05	1129 - 9u59	1135 - 7u16	1119 - 10u10
1107 - 7u00	1122 - 7u25		
1114 - 10u59	1118 - 7u35		

Laatste vanuit "Lijsterbesstraat" (lijn 6)

Vanaf 29.5 rijdt lijn 6 vanuit loods "Zichtenburg"

3053 - 6u35	3050 - 7u05	3042 - 10u20	3041 - 6u48
3043 - 9u15	3040 - 7u20	3052 - 10u28	3051 - 7u03
3038 - 6u50	3049 - 9u10	3048 - 7u35	3045 - 8u55
3037 - 8u40	3039 - 9u20	3044 - 9u38	3047 - 10u10
3046 - 9u40			

In de loods "Frans Halsstraat" zal het museummaterieel, het "Haags Bus Museum en een ziekenomroep dienst ondergebracht worden.

'Vliegfeest' Scheveningen: op 11.6 werd op Scheveningen een 'Vliegfeest' gehouden, hiervoor werden zo maar eventjes circa 60 extra bussen en tal van trams in gezet. Als bestuurders fungeerden monteurs en bediendes.

Wat een 'Casanova' zoal kan overkomen:

Een 60-jarige man uit Den Haag leerde, op de tram, een jonge dame kennen welke hij zonder al te veel moeite mee naar huis (en in zijn bed) kon loodsen. Na een 'aktieve' nacht stelde hij de volgende morgen vast dat, samen met zijn nieuwe geliefde ook zijn girobetaalkaart, pasje, zegelring en een gouden ketting (gezamenlijk 1300gulden) verdwenen waren. (Uit "Binnenhof" 14.6.83).

EVEN LACHEN

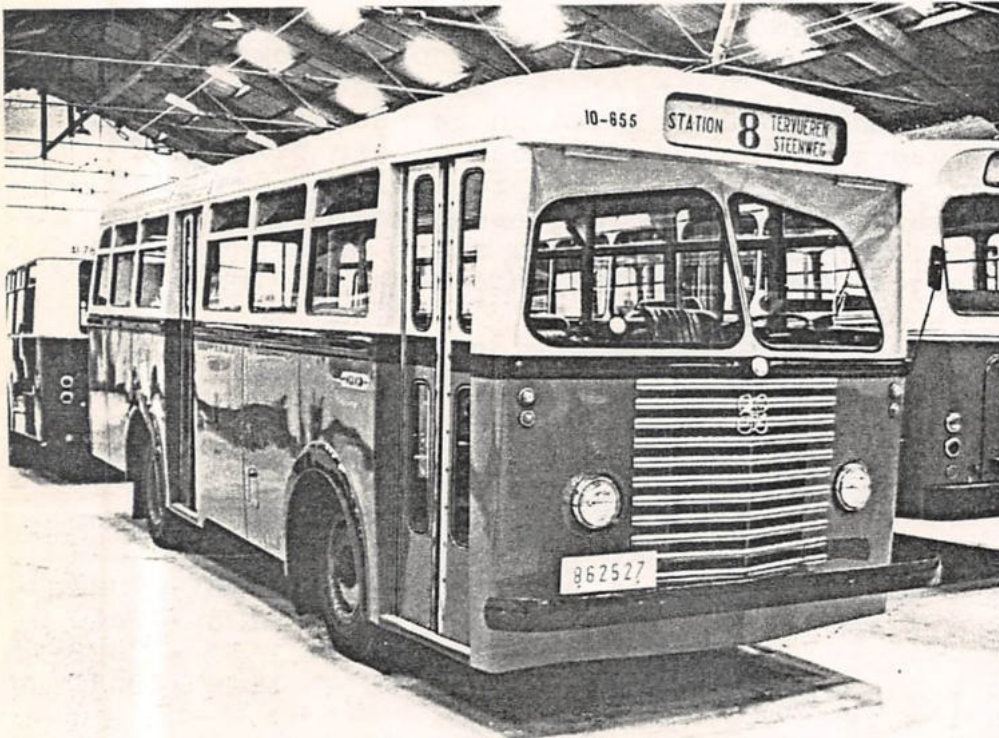
 Een oude, gammele M...-bus steekt tergend langzaam het kruispunt aan de 'Bank' over.

Een verkeersagent roept de bestuurder toe: "Kunt ge niet wat vlugger opschieten?"

"Zeker" antwoordt deze "Maar het is zo vermoeiend om mijn bus te duwen".

Na enkele pijnlijke ervaringen heeft klein Joske, van zijn moeder verbod gekregen om in de tram nog met vreemde mensen te spreken. Wanneer hij weer eens met zijn moeder mee mag en onderweg een geweldig dikke man opstapt, zegt hij:

"Mama, over dat nijlpaard met zijn drinkersneus en zijn platpoten, zullen we straks wel spreken zeker".

TRAMMUSEUM EDEGEM

 Nieuwste aanwinst:
 Bus Chevrolet-Perkins uit 1951, van de Mechelse stadslijnen.

Kenmerken:

- Chassis: Chevrol. type GT 30 H
- Koetswerk: Jonckheere
- Motor: Perkins - 6 cyl. - 83 PK
- Capaciteit: 27 zit-en 11 staanplaatsen.

Negatief: Mr E. Keutgens.

Foto: verz. Archief Wattman

Lijn 89/MW 9144
 (met witte film),
 rijdende richting
 Anderlues, aan de
 'lichte metro'.
 Foto genomen op de
 laatste dag dat dit
 gedeelte werd bere-
 den, 28 mei '83.

Negatief: J. De
 Ceulaerde

